

Številka: 007-217/2024
Ljubljana, 18. 10. 2024
EVA 2024-2570-0085
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE gp.gs@gov.si
ZADEVA: Predlog Zakona o interventnih ukrepih za zagotavljanje toplote za prebivalstvo v Šaleški dolini
1. Predlog sklepa vlade:
Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na seji dne sprejela naslednji
SKLEP
Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga Zakona o interventnih ukrepih za zagotavljanje toplote za prebivalstvo v Šaleški dolini (EVA 2024-2570-0085) in ga pošlje v obravnavo Državnemu zboru po nujnem postopku.
Barbara Kolenko Helbl Generalna sekretarka
Prejmejo: <ul style="list-style-type: none">– ministrstva,– vladne službe.
2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:
V skladu s 143. členom Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US, 111/21, 58/23 in 35/24) Vlada Republike Slovenije predlaga, da se predlog zakona obravnava po nujnem postopku, da bi se preprečile težko popravljive in nevzdržne posledice za prebivalstvo, javno infrastrukturo in gospodarstvo Republike Slovenije. Šaleški dolini (Mestna občina Velenje in Občina Šoštanj) grozi prekinitev dobave toplote in industrijske pare zaradi finančno nevzdržnega položaja Termoelektrarne Šoštanj, ki na tem območju edina razpolaga z zadostnimi proizvodnimi viri toplote za pokrivanje potreb regije. Prekinitev dobave toplote regiji ima izrazito negativne socialne in gospodarske posledice, ki se zaradi vpetosti regije v gospodarstvo Republike Slovenije izrazijo na državni ravni.
Gre za časovno omejen ukrep in menimo, da ukrepa ni mogoče odlagati, saj bi bila drugačna zakonodajna procedura prepočasna zaradi potrebe po zaščiti javnega interesa, kot je zagotavljanje

osnovnih življenjskih potreb, kar je brez dvoma tudi oskrba s toploto. Menimo, da država mora zaščititi uporabnike oziroma odjemalce toplote, ki so bili odvisni od proizvodnje toplote v družbi Termoelektrarna Šoštanj d.o.o. (v nadaljnjem besedilu: TEŠ). Nezagotavljanje oskrbe s toploto bi pomenilo kršitev pravic občanov do dostojnega življenja. Zaradi pomanjkanja ustrezne alternative, ki bi bila takoj na voljo oz. v naslednjih nekaj letih, bi lahko prišlo tudi do gospodarskih posledic za poslovne odjemalce, kar bi lahko negativno vplivalo na gospodarstvo v prizadeti regiji, saj bi lahko ogrožena podjetja prenehala z delovanjem, ogroženo pa bi bilo lahko tudi zagotavljanje vzgojno izobraževalnih, zdravstvenih in drugih socialnih storitev, kar bi lahko imelo izrazito škodljive posledice za ranljive skupine, kot so starejši, otroci in energetske revni. Od države se upravičeno pričakuje, da zagotovi in zaščiti osnovne življenjske pogoje, kot so zdravje, varnost in dostojno bivanje.

Zato je ključno, da se sprejmejo ukrepi, ki so potrebni za kontinuirano proizvodnjo toplote na omenjenem območju.

Vlada Republike Slovenije na podlagi drugega odstavka 58. člena Poslovnika državnega zbora predlaga obravnavo predloga zakona na izredni seji Državnega zbora Republike Slovenije.

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- mag. Bojan Kumer, minister,
- mag. Tina Seršen, državna sekretarka,
- mag. Hinko Šolinc, generalni direktor Direktorata za energijo.

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

Pri pripravi predloga zakona je sodelovala družba Holding Slovenske elektrarne d.o.o. s svojimi zunanjimi strokovnjaki.

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

- mag. Bojan Kumer, minister,
- mag. Tina Seršen, državna sekretarka,
- mag. Hinko Šolinc, generalni direktor Direktorata za energijo.

5. Kratek povzetek gradiva:

Glavni cilj predloga zakona je sprejetje nujnih začasnih ukrepov za dobavo toplote in s tem oskrbo s toplotno energijo prebivalstvu, javnim ustanovam in gospodarstvu Šaleške doline (tj. v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj) do vzpostavitve alternativnih virov za proizvodnjo toplote. Dodatni cilj zakona je, da se oskrba s toploto po tem zakonu izvaja na stroškovno najbolj učinkovit, optimalen, transparenten in kontroliran način, ki je obenem skladen s pravili o državnih pomočeh. Ker gre za nujne inčasne ukrepe je cilj zakona tudi čimprejšnja vzpostavitev alternativnih virov za zagotavljanje toplote, za kar so odgovorne lokalne skupnosti.

Brez ukrepov, ki jih uveljavlja ta zakon, bi namreč odjemalci v Šaleški dolini ostali brez toplote, kar bi posledično pomenilo, da bi bila brez ogrevanja gospodinjstva, šole, vrtci, zdravstvene ustanove, inštitucije lokalne samouprave, državni organi in gospodarstvo. Takšna situacija bi onemogočila normalne življenjske razmere za prebivalstvo, kar bi ogrožalo življenja in zdravje ljudi. Onemogočeno ali vsaj do nesprejemljive meje oteženo bi bilo delovanje zdravstvenih ustanov in drugih javnih ustanov, kot so vrtci, šole, organi lokalne samouprave in državni organi, s čimer ne bi bilo zagotovljeno opravljanje osnovnih funkcij, ki sta jih dolžna zagotavljati država in/ali lokalna samouprava. Dodatno pa bi prišlo do tega, da bi se ustavila gospodarska aktivnost, kar bi povzročilo zelo veliko materialno škodo, v končni posledici pa bi vplivalo tudi na povečanje brezposelnosti.

V skladu s 143. členom Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US, 111/21, 58/23 in 35/24) Vlada Republike Slovenije predlaga, da se predlog zakona obravnava po nujnem postopku, da bi se preprečile težko popravljive in nevzdržne posledice za prebivalstvo, javne ustanove in gospodarstvo na območju Republike Slovenije.

Vlada Republike Slovenije na podlagi drugega odstavka 58. člena Poslovnika državnega zbora predlaga obravnavo predloga zakona na izredni seji Državnega zbora Republike Slovenije.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	DA
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	DA
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	DA
e)	socialno področje	DA
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	DA

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

Ker je obratovanje proizvodnih virov TEŠ nerentabilno, je TEŠ-u od 1. 1. 2025 dalje potrebno zagotoviti zadostno nadomestilo s strani države, ki bo omogočalo njegovo obratovanje za potrebe oskrbe odjemalcev s toplotno energijo ob upoštevanju pravil prava EU o državnih pomočeh. Višina nadomestila za izvajanje gospodarske javne službe se določi kot razlika med upravičenimi stroški TEŠ na eni in njegovimi prihodki od prodaje toplote, prihodki od prodaje električne energije in ostalimi prihodki na drugi strani. Pri izračunu višine potrebnega nadomestila so upoštevani odhodki brez amortizacije, povečani za investicije in odplačila kredita. Načrtovana razlika med upravičenimi stroški in prihodki TEŠ-a po letih znaša:

	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj
Nadomestila z EIB kreditom po obstoječem načrtu odplačil do 2029	164.113.762	151.697.208	170.105.527	181.608.117	165.829.668	833.354.284
Nadomestila brez EIB kredita do 2029	131.715.741	120.201.288	139.511.711	151.925.755	137.049.760	680.404.256
letna glavnica kredita EIB po obstoječem načrtu odplačil	20.465.116	20.465.116	20.465.116	20.465.116	20.465.116	102.325.581
letni strošek kredita EIB po obstoječem načrtu odplačil	11.932.905	11.030.804	10.128.700	9.217.246	8.314.792	50.624.447
skupaj letno plačilo EIB 2025-2029	32.398.021	31.495.920	30.593.816	29.682.362	28.779.908	152.950.028

Izračun načrtovane višine državnega nadomestila v EUR:

	2025	2026	2027	2028	2029
(-) PRIHODKI brez upoštevanega državnega nadomestila	203.397.468	168.544.026	138.737.090	146.586.241	132.827.334
(+) ODHODKI	373.118.308	330.666.140	333.827.753	351.396.041	324.561.009
(-) AMORTIZACIJA	46.231.253	45.928.782	47.180.252	47.706.799	48.389.124
(+) INVESTICIJE	20.159.060	15.038.760	1.730.000	4.040.000	2.020.000
(+) ODPLAČILO KREDITA (glavnica)	20.465.116	20.465.116	20.465.116	20.465.116	20.465.116

NAČRTOVANA VIŠINA DRŽAVNEGA NADOMESTILA	164.113.762	151.697.208	170.105.527	181.608.117	165.829.668
---	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Glede na navedeno ocena finančnih posledic za državni proračun v letih 2025 – 2029 skupno znaša 833.354.283 EUR.

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu

	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna	+ 195 milijonov EUR	+ 160 milijonov EUR	+ 140 milijonov EUR	+ 100 milijonov EUR
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna	+164 .113.762	+151.697.208	+170.105.527	+181.608.117
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				

II. Finančne posledice za državni proračun

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1

SKUPAJ	
OBRAZLOŽITEV:	
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu	
V zvezi s predlaganim zakonom se predvideva povečanje odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani, in sicer skozi leta 2025 – 2029 v skupni višini 833.354.283 EUR, pri čemer pa se na drugi strani predvideva tudi povečanje prihodkov državnega proračuna iz naslova višjega zneska vplačanih dividend v skupni višini 665 milijonov EUR.	
II. Finančne posledice za državni proračun	
Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:	
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:	
Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:	
<ul style="list-style-type: none"> – proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep, – projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in – proračunske postavke. 	
Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.	
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:	
Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a.	
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:	
Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.	
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:	
/	
8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:	
Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na: <ul style="list-style-type: none"> – pristojnosti občin, – delovanje občin, – financiranje občin. 	DA
Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje: <ul style="list-style-type: none"> – Skupnosti občin Slovenije SOS: DA – Združenju občin Slovenije ZOS: DA – Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: DA 	
9. Predstavitev sodelovanja javnosti:	
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	DA

Kljub temu, da gre za interventni zakon, je predvidena javna obravnava.

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:

NE

11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:

NE

**mag. Tina Seršen
DRŽAVNA SEKRETARKA**

PRILOGA 1

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na seji dne sprejela naslednji

SKLEP

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga Zakona o interventnih ukrepih za zagotavljanje toplote za prebivalstvo v Šaleški dolini (EVA 2024-2570-0085) in ga pošlje v obravnavo Državnemu zboru po nujnem postopku.

Barbara Kolenko Helbl
Generalna sekretarka

Prejmejo:

- ministrstva
- vladne službe

**ZAKON O INTERVENTNIH UKREPIH ZA ZAGOTAVLJANJE TOPLOTE ZA PREBIVALSTVO V
ŠALEŠKI DOLINI****I. UVOD****1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA**

Sprejetje predlaganega interventnega zakona je nujno, da se prebivalstvu, javnim ustanovam in gospodarstvu Šaleške doline (tj. v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj) najkasneje do vzpostavitve alternativnih virov za proizvodnjo in dobavo toplote zagotovi oskrba s toplotno energijo, ki je mogoča do konca leta 2029. Brez ukrepov, ki jih uveljavlja ta zakon, bi namreč odjemalci Šaleške doline ostali brez toplote. Kljub dejstvu, da gre za posledice, ki bi nastopile na območju le dveh občin, pa so (po naravi stvari) te posledice za več kot 35.000 prebivalcev, javne ustanove in gospodarstvo tako hude in škodljive, da njihova preprečitev presega lokalni interes oz. je v širšem javnem (državnem) interesu, da te posledice ne nastanejo.

Ogroženost zdravja ljudi je vedno predmet nacionalnega interesa, čeprav je geografsko omejena. Človekovo zdravje je namreč ena najpomembnejših ustavnih vrednot, od učinkovitosti varstva zdravja posameznika pa je odvisno tudi uresničevanje drugih pravic in temeljnih svoboščin. Teža in pomen te pravne dobrine od zakonodajalca terjata pozitivno ukrepanje. Človekovo življenje pa je hierarhično najvišja oz. najmočnejše varovana ustavna pravica in temeljna svoboščina, ki ima absolutno naravo in je pod nobenim pogojem ni mogoče omejevati. Splošna obveznost zakonodajalca je, da sprejme zakonske predpise, ki zagotavljajo učinkovito varstvo življenja. V Šaleški dolini so zimske temperature (kot bo podrobneje analizirano tudi v nadaljevanju) nizke do te mere, da ob prekinitvi dobave toplote ogroženost zdravja in celo življenja ne bi bila le oddaljena ali teoretična možnost, pač pa gotova realnost, ki bi imela nepopravljive posledice. Na območju Šaleške doline pa se nahaja tudi več ustanov in zavodov, katerih pomembnost presega območje Šaleške doline (Bolnišnica Topolšica in druge zdravstvene ustanove, Šolski center Velenje in drugo šolstvo idr.), saj se njihovih storitev ne poslužujejo le prebivalci Občine Velenje in Občine Šoštanj, temveč imajo širši regionalni pomen. V primeru prekinitve dobave toplote bi imela oslABLJENA (ali celo prekinjena) funkcija teh javnih ustanov negativne učinke tudi za prebivalce občin onkraj Šaleške doline. Izpostaviti pa velja tudi gospodarske subjekte, ki zagotavljajo materialno podstat regije. Šaleška dolina je gospodarsko pomembna regija z mnogimi podjetji, ki presegajo lokalni domet (npr. Gorenje). Primeroma, gospodarske družbe s sedežem v Mestni občini Velenje v Sloveniji že nekaj let dosegajo okoli 2 % ekonomske moči. Podjetja v regiji so usmerjena predvsem v predelovalno industrijo, z večinsko proizvodnjo strojev in naprav, lesno industrijo, gradbeništvo, rudarstvo, energetiko in trgovino. Gre torej za dejavnosti, ki predstavljajo samostojen člen v verigi proizvodnje končnega produkta. Če bi se zaradi prekinitve dobave toplote zaustavila ali oslabil gospodarska dejavnost v regiji, bi negativni vplivi zagotovo presegali lokalni domet, oz. bi zagotovo vplivali na gospodarske tokove (vsaj) po celotni Sloveniji. Gre torej za problematiko, ki zadeva državo kot celoto, zato je sprejem interventnega zakona nujen.

V Šaleški dolini je edini proizvajalec in (regulirani) dobavitelj toplotne energije za gospodinjstva (več kot 35.000 prebivalcev), javne ustanove (zdravstvo, šolstvo, vrtci...) in gospodarstvo družba TEŠ. Le-ta namreč ob proizvodnji elektrike kot stranski produkt trenutno proizvaja tudi toplotno energijo. Po izvedenih študijah, pa tudi v skladu s Trajnostnim načrtom za distribucijski sistem

toplote za geografsko območje Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj 2022-2033 z dne 24. januar 2023, ki ga je pripravil izvajalec gospodarske javne službe distribucije toplote na relevantnem območju (tj. Komunalno podjetje Velenje d.o.o. (v nadaljnjem besedilu: KPV)), je vzpostavitev alternativnih virov toplotne energije, ki bi lahko v celoti nadomestili TEŠ, možna do leta 2030, kar pomeni, da je Šaleška dolina oz. KPV kot izvajalec gospodarske javne službe distribucije toplote na kratki in srednji rok glede oskrbe s toplotno energijo v celoti odvisna od proizvodnje TEŠ.

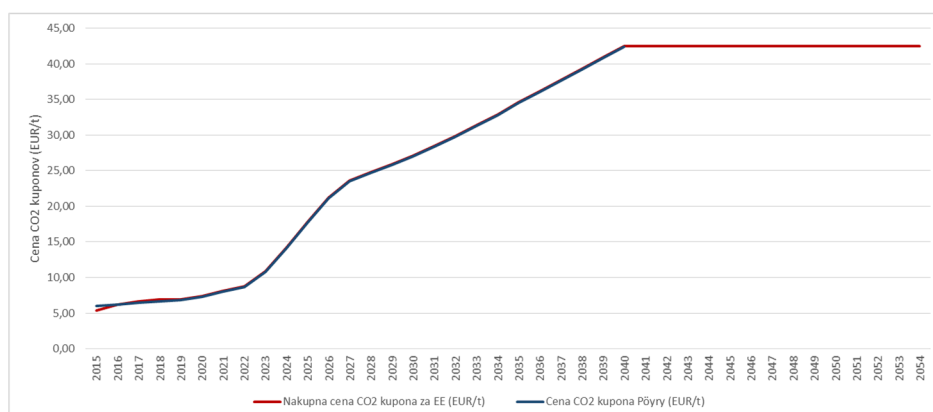
Finančne in druge poslovne projekcije po internih projekcijah HSE izkazujejo nerentabilnost bodočega poslovanja TEŠ, posledično pa tudi družbe Premogovnik Velenje d.o.o. (v nadaljnjem besedilu: PV). Vzrok negativnih projekcij so spremembe na trgu ter padec cen električne energije (bistveno) pod stroškovno ceno, ki z leti zgolj narašča zlasti zaradi vse višjih cen emisijskih kuponov in vedno bolj zahtevnih izkopskih pogojev v rudniku, ki se odražajo na vse višji ceni energenta (lignita). Glede na NIP6 (Novelirani investicijski program 6 – »Postavitev nadomestnega bloka 6 Moči 600 MW v Termoelektrarni Šoštanj«, revizija 6, izdaja dec. 2014) je bila napoved cene premoga 2,75 EUR/GJ, ki jo je takrat pripravil PV. Trenutno cena premoga presega 6,00 EUR/GJ predvsem zaradi bolj zahtevnih izkopskih pogojev v rudniku, več potrebnih izdelanih jamskih prog in pretesarb (tj. na novo je bilo treba izdelati že obstoječe jamske proge zaradi zatisnitev in stebnih udarov) in višje stopnje inflacije, ki je podražila delo, material in storitve.

Nadalje pa je v zvezi s cenami emisijskih kuponov potrebno poudariti, da je v zadnjem desetletju Evropska komisija sprejela sklop iniciativ in politik, ki imajo skupni cilj uresničitve zelene tranzicije Evropske Unije (EU), t.i. Evropski zeleni dogovor. Temeljni postulati dogovora so zagotavljanje moderne, učinkovite in konkurenčne ekonomije, ena ključnih postavk z vidika industrije pa je nevtralnost izpustov toplogrednih plinov do leta 2050.

Z namenom doseganja cilja nevtralnosti izpustov toplogrednih plinov je bilo implementiranih več konceptov, na eni strani mehanizmov vzpodbude izgradnje obnovljivih virov v obliki podpornih shem, na drugi strani pa tudi mehanizmov omejevanja izpustov toplogrednih plinov v obliki sistema trgovanja z emisijskimi dovolilnicami (v nadaljnjem besedilu: ETS), mehanizma za ogljično prilagoditev na mejah (v nadaljnjem besedilu: CBAM) in drugih.

V primeru TEŠ in PV ključni vpliv na ekonomiko izraža ETS v obliki cene emisijskih dovolilnic, ki jih je potrebno kupovati na trgu za potrebe obratovanja premogovnih in plinskih agregatov TEŠ.

Glede na NIP6 (izdaja dec. 2014) so se napovedi cen emisijskih dovolilnic v obdobju 2025 – 2030, ki jih je za potrebe izdelave NIP6 (izdaja dec. 2014) takrat pripravil zunanji izvajalec, gibale od 15 – 25 EUR/tCO₂. Trenutno izdelane napovedi cen emisijskih dovolilnic v obdobju 2025 – 2030 pa se gibljejo 60 – 80 EUR/tCO₂.

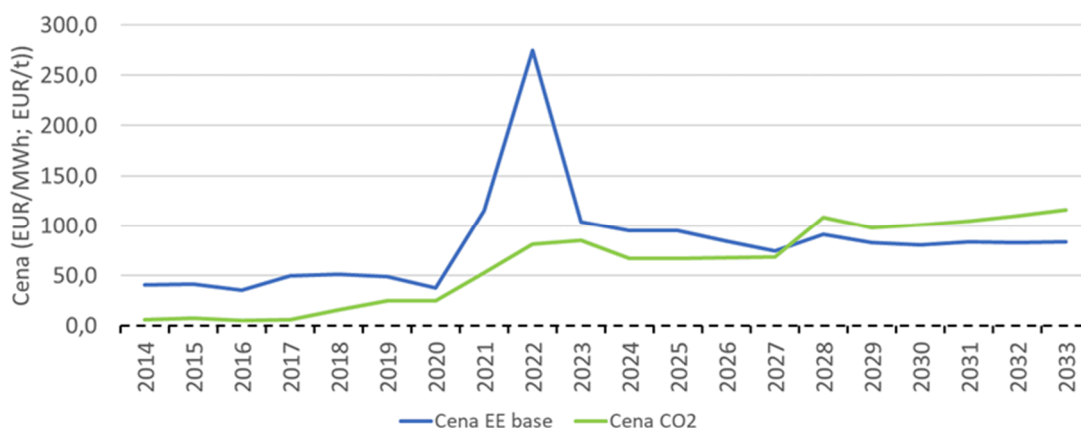

Slika 1: Projekcija gibanja cen emisijskih dovolilnic do leta 2054 kot izhajajo iz NIP6, izdaja dec. 2014.

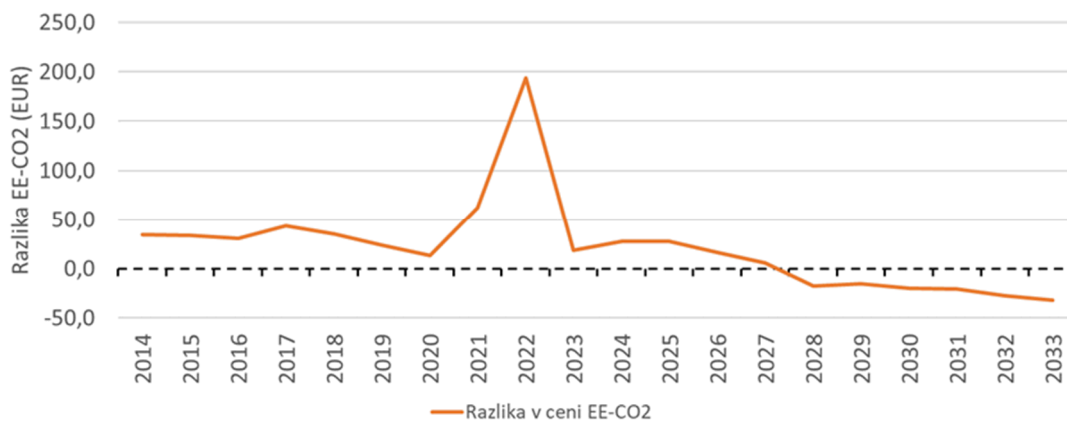
Princip delovanja mehanizmov omejevanja izpustov toplogrednih plinov je naravnan v nižanje proizvodnje termoelektarn preko poslabšanja ekonomike obratovanja naprav, ki v okviru svojega delovanja povzročajo izpuste toplogrednih plinov. Mehanizem močnejše učinkuje na napravah z večjimi specifičnimi izpusti. Konkretno to pomeni, da so ekonomski učinki na premogovnih elektrarnah zaradi višje specifične emisije toplogrednih plinov občutnejši kot na plinskih elektrarnah.

Na področju proizvodnje električne energije kot ključni parameter ekonomike proizvodnje premogovnih elektrarn spremljamo razliko med ceno električne energije in ceno emisijskih dovolilnic, ki jih potrebujemo za proizvodnjo te električne energije. S to razliko v ceni mora elektrarna pokrivati vse stroške obratovanja, kar vključuje strošek premoga, drugih energentov in aditivov potrebnih za obratovanje, stroške dela, vzdrževanja idr.

Sliki 2 in 3 spodaj prikazujeta gibanje razlike med ceno električne energije in ceno emisijskih dovolilnic (cena EE - cena EUA), kot se je ta odražala za leta pretekla leta dobave 2014-2024 v realizaciji borze za dan vnaprej BSP Southpool za električno energijo in borze EEX za EUA emisijske dovolilnice, ter oceno gibanja vrednosti teh parametrov za obdobje 2025-2033:

Slika 2: Povprečna cena električne energije za posamezno leto dobave dosežena na trgu za dan vnaprej ter povprečna dosežena cena kotacije emisijskih dovolilnic CO2 v posameznem letu, z oceno gibanja obeh parametrov v prihodnjih letih

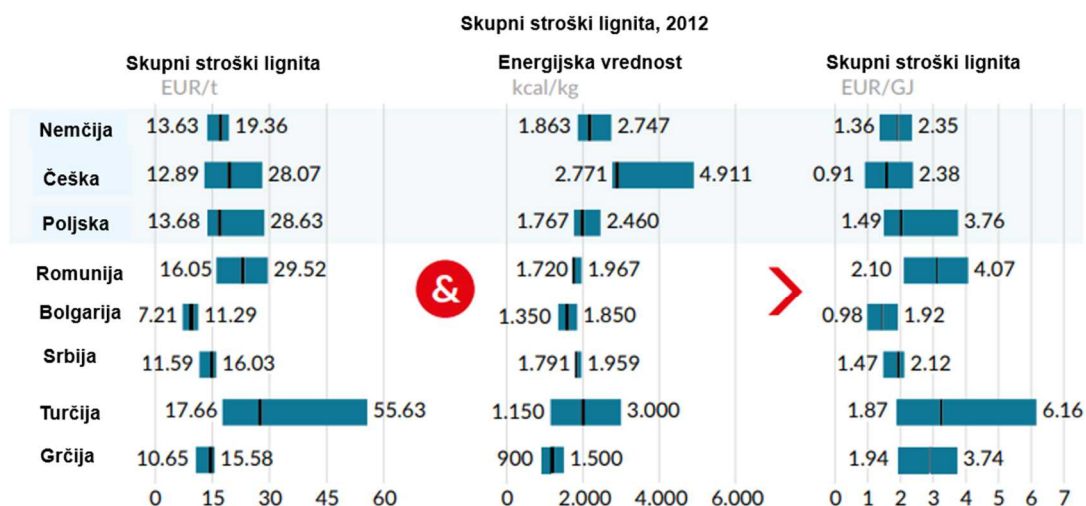

Slika 3: Razlika med ceno električne energije za posamezno leto dobave, doseženo na trgu za dan vnaprej, ter povprečno doseženo ceno emisijskih dovolilnic CO2 v posameznem letu, z oceno gibanja obeh parametrov v prihodnjih letih

Vir: EEX (6. 9. 2024)

Kot je razvidno iz slik zgoraj, so bile razlike v ceni za proizvodnjo relativno nizke že v začetku leta 2023, torej tik po razmerah izjemno visokih cen električne energije na EU trgu. Najvišja razlika je kotirala za dobavo leta 2024, za naslednja leta pa je nižja in se s časom še znižuje.

Ob samem dejavniku emisijskih dovolilnic, ki je nedvomno ključen, ekonomiko proizvodnje električne energije iz premogovnega vira narekuje tudi preostala struktura stroškov proizvodnje. V ostalih premogovnikih po Evropi naravne danosti večinoma omogočajo dnevni kop lignita, ki je tehnično manj zahteven ter manj intenziven tudi z vidika delovne sile, posledično pa je cenejši. Slika 4 spodaj prikazuje primerjavo polnih stroškov izkopa lignita na tono in enoto energije (EUR/GJ), kot jih je zbrala AGORA v okviru študije »Modernising the European lignite triangle« (sep. 2020).

Vir: Euracoal, IEA, Eurostat, Letna poročila, Debriv, Statistični urad Srbije, Turški statistični inštitut, Niemann-Delius i inni, Achlada, M.E.T.E, PPC, Booz & Company.

Slika 4: Primerjava polnih stroškov izkopa lignita na tono in enoto energije (EUR/GJ)

Vir: https://www.agora-energiawende.de/fileadmin/Partnerpublikationen/2020/Lignite_Triangle/EN-Modernising_the_European_lignite_triangle.pdf

Iz slike je razviden učinek dnevnega kopa; med navedenimi državami je namreč Turčija edina, ki večino lignita izkoplje iz podzemnih premogovnikov, torej enako kot PV. Študija pričakovano ugotavlja veliko variabilnost tudi med posameznimi regijami in posameznimi premogovniki na podlagi kalorične vrednosti izkopanega premoga, stroškov dela in intenzitete odkopa.

Dodatni dejavnik na tem področju je cenovno razmerje med ceno električne energije in CO2, ki ima za posledico vedno manjše število ur, ko cena električne energije presega variabilne stroške TEŠ-a, kar ima za posledico nižanje proizvodnje TEŠ-a in potreb po lignitu, le-to pa, zaradi ekonomije obsega, dodatno viša stroške izkopanega lignita na enoto energije.

V primeru, da bi TEŠ za proizvedeno električno energijo prejel zgolj tržno ceno, bi že v letu 2025 ustvaril negativni EBITDA v višini cca 140 milijonov EUR ter negativni denarni tok v višini cca 193 milijonov EUR, pri čemer bi se navedeni kazalniki z leti seveda le še poslabševali.

Predvideno gibanje tržnih in stroškovnih cen električne energije po letu 2025 ne zagotavlja niti pokrivanja stroškov premoga in emisijskih dovolilnic CO₂, ki predstavljajo v obdobju 2025-2031 v povprečju 78 % stroškovne cene. Ostali stroški, nujni za proizvodnjo električne energije, se nanašajo na stroške dela in predvsem na stroške, potrebne za zagotavljanje varnega delovanja (vzdrževanje, nadomestni deli, amortizacija).

S tem v zvezi omenjamo Slovenski računovodski standard 17 in Mednarodni računovodski standard 36, ki predpisujeta slabitev naložb v primeru, da družba ne more izkazati pozitivnega poslovanja v bodoče. Konkretno, ker TEŠ iz prihodkov iz tržne cene električne energije v prihodnje ne more pokriti niti variabilnih stroškov, je treba slabiti vse naložbe. To privede do tega, da bi imeli obe družbi, tj. TEŠ in PV, negativen kapital, in sicer TEŠ približno 325 milijonov, PV pa približno 55 milijonov. Poslovodstvu obeh družb bi v tem primeru morali izvesti ukrepe za odpravo insolventnosti (v skladu s 14. členom Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, 176/21 - uradno prečiščeno besedilo, 178/21 - odl. US, 203/20 - ZIUPOPĐVE, 43/21, 101/21, 196/21 - odl. US, 157/22 - odl. US, 35/23 - odl. US, 57/23 - odl. US, 102/23, 136/23 - ZIUZDS, 47/24), v nadaljnjem besedilu: ZFPPIPP) je namreč družba, če se ne dokaže drugače, dolgoročno plačilno nesposobna v primeru, da je izguba tekočega leta skupaj s prenesenimi izgubami dosegla polovico osnovnega kapitala in te izgube ni mogoče pokriti v breme prenesenega dobička ali rezerv).

Ker je TEŠ edini kupec lignita PV, njegovega izpada pa na kratek rok ni mogoče enostavno nadomestiti, bi v primeru kapitalske neustreznosti TEŠ sledila tudi insolventnost PV.

Skladno s 34. členom ZFPPIPP obveznosti in omejitve pri nastanku insolventnosti pomenijo, med drugim, da družba, ki postane insolventna, ne sme opravljati nobenih plačil ali prevzemati novih obveznosti, razen tistih, ki so nujne za njeno redno poslovanje, prav tako pa ne sme opraviti nobenega dejanja, zaradi katerega bi bili upniki, ki so v razmerju do družbe v enakem položaju, neenako obravnavani.

Nadalje, če družba postane insolventna, mora poslovodstvo brez odlašanja, vendar najpozneje v enem mesecu po nastanku insolventnosti, vložiti predlog za začetek postopka zaradi insolventnosti, kar predstavlja bodisi postopek prisilne poravnave, bodisi stečajni postopek (38. člen v povezavi s 5. členom ZFPPIPP). V konkretnem primeru zelo verjetno pride v poštev zgolj stečajni postopek, saj je prisilna poravnava praviloma mogoča le v primeru, da lahko določeni ukrepi odpravijo vzroke insolventnosti, ki pa so v konkretnem primeru pretežno izven vpliva dolžnikov (cene električne energije, cene emisijskih dovolilnic).

Nad KPV kot izvajalcem javne gospodarske službe (distribucije toplote) po sedaj veljavnem zakonu ni dopustno začeti stečajnega postopka. Nad TEŠ (proizvajalec toplote) je sicer mogoče začeti stečajni postopek, vendar bi stečaj TEŠ-a kot edinega možnega proizvajalca toplote pomenil, da KPV ne more več opravljati javne gospodarske službe. Odjemalci bi v tem primeru ostali brez javne storitve, torej brez potrebne toplotne energije.

Družba Holding Slovenske elektrarne d.o.o. (v nadaljnjem besedilu: HSE) je v državni lasti in ima zato zaradi pravil EU o državnih pomočeh omejene pravne in pa tudi finančne možnosti za financiranje nadaljnega poslovanja termovizije (TEŠ in PV). Kot že navedeno zgoraj pa bi poslovanje TEŠ in PV na podlagi zgolj tržnih cen električne energije, brez dodatnega financiranja, vodilo v stečaj obeh družb že v letu 2025, posledično pa v prekinitvev zagotavljanja nujno potrebne toplote za izvajanje gospodarske javne službe distribucije toplote s strani KPV.

Glede na tehnične značilnosti proizvodnih virov TEŠ to najprej pomeni, da ne-premogovni viri (zlasti ob upoštevanju njihove razpoložljivosti, zanesljivosti in smotrnega načina obratovanja, ki zagotavlja kontinuirano in nepretrgano proizvodnjo toplote), v določenih okoliščinah ne bodo zadoščali za popolno pokrivanje potreb regije po toploti.

HSE je analiziral zgodovinske urne podatke o daljinskem ogrevanju za obdobje od 1. januarja 2022 do 30. junija 2024, tehnično stanje, kapacitete in zmogljivosti ter prišel do naslednjih zaključkov.

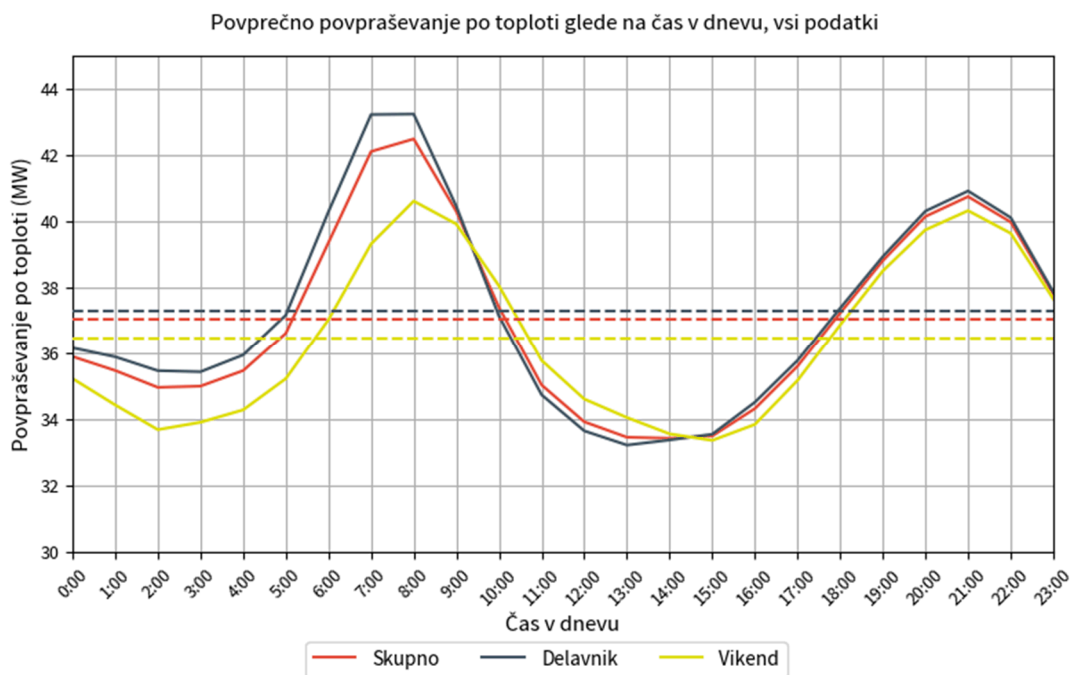
TEŠ ima dve plinski turbini Siemens SGT-800 moči 42,5 MW_e (v obratovanju od leta 2008), tj. PT51 in PT52, ki trenutno delujeta v kogeneraciji. Poleg plinskih turbin v TEŠ obratuje tudi enota na premog, blok 6 (zagnana leta 2015), občasno pa kot rezerva še enota na premog, blok 5 (zagnana leta 1978).

Navedena štiri osnovna sredstva elektrarne TEŠ so skupaj z njihovimi zmogljivostmi prikazana v spodnji tabeli (pri čemer MW_e predstavlja megavat električne moči, MW_t pa megavat toplotne moči):

Sredstvo		Proizvodnja	Opombe
PT51 turbina	Plinska	42,5 MW _e (neto) 48,4 MW _t	49,5 / 57 MW _e na izhodu turbine po C-remontu 470°C temperatura izpušnih plinov
PT52 turbina	Plinska	42,5 MW _e (neto) 42,4 MW _t	49,5 / 52,5 MW _e na izhodu turbine po C-remontu 530°C temperatura izpušnih plinov
Blok 6 Kotel na premog		600 MW _e (bruto) 539 MW _e (neto)	para 600°C / 275 bar
Blok 5 Kotel na premog		345 MW _e (bruto) 305 MW _e (neto)	para 540°C / 184.4 bar

Analiza približno 17.500 zgodovinskih urnih podatkovnih točk daljinskega ogrevanja za Šaleško dolino iz obdobja od 1. januarja 2022 do 30. junija 2024 je med drugim pokazala:

- zgodovinske temperature v Šaleški dolini so se v analiziranemu obdobju gibale med -10 °C in +35 °C.
- potreba po toplotni energiji čez dan niha, z jutranjo in večerno konico, pri čemer je amplituda med najnižjo in najvišjo vrednostjo v povprečju približno 5-10 MW_t, kot prikazano na sliki 5 spodaj.

Slika 5: Povprečno povpraševanje po daljinskem ogrevanju v MW_t glede na čas dneva za vse podatke

Poraba toplote se je zgodovinsko gibala med 11 MW_t v poletnih mesecih in 95 MW_t v zimskih mesecih (pri temperaturah okolice okoli -6 °C), pri čemer je najvišje povpraševanje doseglo 105-110 MW_t med hladnim obdobjem leta 2018, ko so temperature padle na približno -15 °C.

Skupna osnovna zmogljivost obeh plinskih turbin je približno 91 MW_t toplotne moči v toplotni postaji 2 (v nadaljevanju TP-2, 48,4 MW_t iz PT51 in 42,4 MW_t iz PT 2). Zato je bilo ugotovljeno, da v nobenem obratovalnem primeru plinski turbini sami ne moreta zagotavljati toplote, kar je pod zgodovinskim povpraševanjem in pogodbeno obveznostjo do KPV v višini 120 MW_t.

Pri tem je bilo tudi upoštevano, da sta plinski turbini PT51 in PT52 razpoložljivi približno 80 % oziroma 75 %, pri čemer je bilo nadalje predpostavljeno, da se bo razpoložljivost oziroma zanesljivost po C remontu (veliki remont, ki bo izveden v prihodnje) povišala za približno 5 %. Zato se pričakuje, da se bo skupna letna razpoložljivost, upoštevajoč proizvodnjo, povečala iz približno 78 % pred remontom na približno 83 % po C remontu. Letna (ne)razpoložljivost vključuje načrtovano vzdrževanje, nenačrtovane izpade in zmanjšanje zmogljivosti med obratovanjem zaradi težav ali poslabšanja opreme. Večina načrtovanih vzdrževalnih del se sicer opravi v poletnih mesecih, ko je povpraševanje po toploti majhno, vendar se še vedno lahko vsak trenutek pojavijo nenačrtovani izpadi, tudi ob (v smislu potrebe po toploti) neprimernem času, pri čemer je verjetnost nenačrtovanih izpadov večja v obdobjih velike porabe/potrebe po toploti, v zimskih mesecih.

Tako analiza razčlenjenih urnih podatkov za toplotni odjem za potrebe daljinskega ogrevanja Šaleške doline in zmogljivosti plinske turbine pred remontom kaže, da bi skupna moč zadostovala le za 80 % podatkovnih točk (68 % za zimske mesece, od oktobra do aprila). Ob predpostavki normaliziranega leta bi to pomenilo približno 1500 ur na leto (ali približno 63 dni) z nezadostno proizvodnjo toplote za odjemalce Šaleške doline.

Na podlagi zgodovinskih potreb po toplotnem odjemu bi lahko plinska turbina PT51 sama zadostila potrebam po ogrevanju le za 56 % podatkovnih točk (29 % podatkovnih točk v zimskih mesecih). Podobno bi lahko plinska turbina PT52 sama zadovoljila potrebo po ogrevanju le za 33 % podatkovnih točk (in le za 2 % podatkovnih točk v zimskih mesecih). Razlika med obema plinskima

turbinama prihaja iz razloga, da je njuna toplotna moč drugačna (PT51 toplotna moč 48,4 MW_t, PT 52 toplotna moč 42,4 MW_t) in drugačna vgrajena sekundarna oprema.

Dodatno stalno obratovanje obeh plinskih turbin bi pomenilo veliko tveganje pri obratovanju zaradi pomanjkanja popolne redundance, tj. rezerve, zlasti ob upoštevanju dejstva, da sta plinski turbini v preteklosti delovali samo kot konični enoti. Obratovanje brez ustrezne redundance za zagotavljanje varnostne dobrine (npr. toplote zlasti v zimskih mesecih) se običajno ne šteje za standardno ali preudarno obratovalno prakso za odgovorno javno podjetje. V teh okoliščinah lahko v primeru odpovedi ene plinske enote oskrba s toploto takoj postane nezadostna, lahko tudi za daljše obdobje, dokler se ne najde razlog izpada in izvede popravilo. Do daljših izpadov lahko pride tudi preprosto zato, ker rezervni deli niso na voljo. Če bi prišlo do okvare ali izpada PT52, se po potrebi ne bi mogel zagnati niti kotel na premog v enoti 6 (saj je pri zagonu odvisen od pomožne pare, ki mu jo zagotavlja PT52).

Glede na to, da sta bili plinski enoti prvotno nameščeni le kot rezervni ali podporni enoti in ne kot primarna sredstva za neprekinjeno obratovanje, bi ti plinski enoti torej obratovali daleč od projektirane sheme obratovanja, kar bi predstavljalo dodatno tveganje morebitnih izpadov in drugih težav.

Glede na vse navedeno in na podlagi analize zgodovinskega mesečnega toplotnega odjema skupna toplotna moč plinskih turbin (pred remontom C) v najhladnejših mesecih decembra, januarja in februarja ne bo mogla zadovoljiti potreb po ogrevanju, pri čemer bo mesečni primanjkljaj znašal do 22 %. Po remontu C se ocenjuje, da bosta december in januar še vedno predstavljala tveganje, saj bo povpraševanje blizu polne razpoložljive zmogljivosti, zato obstaja velika verjetnost, da v teh mesecih še vedno ne bo mogoče zadovoljiti največjega toplotnega odjema. Prav tako bi se pričakovalo, da bosta morali obe plinski turbini obratovati neprekinjeno od oktobra do maja, kar predstavlja znatno tveganje. Če bo katera od plinskih turbin nepričakovano izpadla ali imela omejitev zaradi potreb po vzdrževanju, je zelo verjetno, da bo proizvodnja toplote v določenih obdobjih nezadostna. Nezadostna oskrba s toploto je lahko med hladnim obdobjem ali nenačrtovanim izpadom precej dolga. Ekstremni primeri, četudi predstavljajo majhen odstotek celotnega časa, predstavljajo največje tveganje za prebivalce, zato bi jih moral preudaren upravljavec javne službe upoštevati in načrtovati, saj bi nezagotavljanje zadostne količine toplote pomenil velik socialni problem.

Na podlagi pripravljene analize HSE meni, da plinski turbini nimata zadostne zmogljivosti, da bi glede na zgodovinsko povpraševanje po toploti zagotavljali zadostno in zanesljivo toploto prebivalcem Šaleške doline. Obe plinski turbini bi morali neprekinjeno obratovati več kot 200 dni na leto, kar pa v preteklosti v elektrarni TEŠ ni bilo realizirano. Pri uporabi plinskih turbin za zagotavljanje daljinske toplote bi zahtevana shema delovanja predstavljala tveganje zaradi pomanjkanja redundance. Takšna shema delovanja pa bi bila pod standardom običajne industrijske prakse za javna komunalna podjetja. Zmogljivost plinskih turbin samih po sebi ni zadostna in lahko predstavlja tveganje za varnost prebivalcev Šaleške doline.

Kot tehnična rešitev za zagotovitev zadostne in zanesljive dobave toplote v sedANJI konfiguraciji elektrarne v TEŠ kot proizvodni vir preostanejo le kotli na premog.

Tako je toploto za prebivalstvo in gospodarstvo Šaleške doline potrebno zagotoviti iz premogovnih proizvodnih virov, to pa sta blok 5 in blok 6. Ker je sicer obratovanje vseh proizvodnih virov TEŠ nerentabilno, je TEŠ-u potrebno zagotoviti zadostne prihodke, ki bodo omogočali njegovo poslovanje za potrebe oskrbe Šaleške doline s toploto energijo ob upoštevanju prava EU o državnih pomočeh. Pri tem je treba upoštevati tudi dejstvo, da tehnični minimum obratovalne moči premogovnih proizvodnih naprav TEŠ presega obratovalno moč, ki je potrebna za zagotavljanje ustrezne količine toplote regiji, zato le-te ne bodo proizvajale samo toplote, ampak tudi elektriko

kot stranski produkt (torej ravno obratno kot v sedanjem režimu, v katerem kot stranski produkt ob proizvodnji elektrike nastaja toplotna energija).

Glede na Zakon o oskrbi s toploto iz distribucijskih sistemov (Uradni list RS, št. 44/22; v nadaljnjem besedilu: ZOTDS) je cena toplote, ki jo dobavlja TEŠ, regulirana (Akt o metodologiji za oblikovanje cene toplote za daljinsko ogrevanje (Uradni list RS, št. 103/23), ki ga je sprejela Agencija za energijo, v nadaljnjem besedilu: Metodologija) in naj bi se oblikovala na stroškovni osnovi.

Ko in če TEŠ začne poslovati zgolj z namenom zagotavljanja toplote, se stroški, ki odpadejo na proizvodnjo toplote, nesorazmerno povišajo, temu primerno pa bi se povišala tudi regulirana cena toplote.

Če bi se v konkretnem primeru, ko bi TEŠ obratoval le še v obsegu, potrebnem za zagotavljanje toplote (elektrika pa bi bila stranski produkt kot posledica tehničnega minimuma, ki presega moč, potrebno za zagotovitev toplote), upoštevala stroškovna cena, določena na podlagi Metodologije, ki bi TEŠ-u omogočala poslovanje, bi moral KPV na letni ravni plačevati TEŠ-u za toploto približno 150 milijonov EUR višjo ceno, kot jo plačuje sedaj, posledično pa bi bila tudi izhodiščna cena za končne porabnike, ki je za gospodinjstve odjemalce prav tako regulirana z Metodologijo, nevzdržno visoka. Strošek ogrevanja za povprečno gospodinjstvo v Šaleški dolini, ki je priklopljeno na toplovodno omrežje, bi znašal približno 20.000 EUR letno.

Za pokrivanje stroškov, ki jih ni mogoče pokrivati iz plačil uporabnikov, so načeloma zadolžene lokalne skupnosti. Ker KPV takega povišanja cene sam ne zmore, KPV pa glede na zakonodajo kot javno podjetje, ki zagotavlja toploto, ne more v stečaj, bi morale razliko v ceno pokrivati lokalne skupnosti, ki so ustanoviteljice KPV.

Ustanovitelji KPV so Mestna občina Velenje (83,1%), Občina Šoštanj (14,3%) in Občina Šmartno ob Paki (2,6%). Upošteva se velikost občin ustanoviteljic in njihove prihodke ter proračune, ki so skupno celo manjši kot je znesek, ki bi bil potreben za pokrivanje stroškov proizvodnje toplote s strani TEŠ, je jasno, da tudi občine tega bremena ne zmorejo. Povišanja cene oz. zagotavljanja pokrivanja stroškov TEŠ, ki bi omogočali nadaljnje obratovanje TEŠ v obsegu, ki bi zagotavljal dobavo toplote, tako ne morejo pokrivati ne lokalne skupnosti, ne KPV in ne uporabniki (gospodinjstva, javne ustanove in gospodarski subjekti).

Alternativnih rešitev na kratki do srednji rok ni in jih tudi ni mogoče vzpostaviti. Toplovodno omrežje je trenutno zasnovano na način, da je mogoče toplotni vir priklopiti zgolj na lokaciji TEŠ in so zato trenutno razpoložljivi zgolj viri s te lokacije, torej PT51, PT52, blok 5 in blok 6. Ogrevanje odjemalcev s priklopom lokalnih grelnih naprav na električno energijo (npr. toplotne črpalke) prav tako ni možno, ker bi to predstavljalo dodatno obremenitev na distribucijskem omrežju, in sicer je dodatno zahtevana električna moč na distribucijskem omrežju 28,31 MW_e. Trenutno nizkonapetostno prenosno omrežje v regiji ne prenese povečanega odjema električne energije (predvidena) brez dodatnih investicij, zlasti v izgradnjo dodatnih transformatorskih postaj in obnovo obstoječih transformatorskih postaj, česar ni mogoče izvesti na kratki do srednji rok.

Ker je zagotavljanje dobave toplote nujno, saj bi brez tega uporabniki, vključno z gospodinjstvi in javnimi ustanovami, kot so šole, vrtci in zdravstvene ustanove, ostali brez ogrevanja, je nujna začasna intervencija države, tj. zgolj do zagotovitve alternativnih virov, ki jih morajo vzpostaviti lokalne skupnosti. To pa lahko država zagotovi le na način, da preko naložitve obveznosti izvajanja gospodarske javne službe družbi TEŠ omogoči nadaljnjo proizvodnjo toplote, ob tem pa začasno prevzame pokrivanje presežnih stroškov TEŠ, povezanih z zagotovitvijo potrebne toplote.

Intervencija države je nujna, da se prepreči nastanek hudih posledic, če bi uporabniki toplotnega sistema ostali brez ogrevanja. To bi namreč med drugim pomenilo, da bi bilo onemogočeno delovanje javnih ustanov, kot so vrtci, šole in zdravstvene ustanove (zlasti Bolnišnica Topolšica), brez ogrevanja pa bi ostalo tudi 12.000 gospodinjstev. Vse navedeno bi pomenilo, da bi bile

ogrožene posamezne osnovne funkcije, ki jih oblast mora zagotavljati v javnem interesu, obenem pa bi bilo ogroženo tudi zdravje ali celo življenja prebivalstva. Ko bodo občine zagotovile alternativne vire za zagotavljanje toplote, bo potreba po intervenciji države prenehala, s tem pa bo po predlaganem zakonu prenehala tudi gospodarska javna služba.

Z namenom, da se Šaleški dolini zagotovi oskrba s toplotno energijo po 1. 1. 2025, tako interventni zakon TEŠ-u nalaga izvajanje javne gospodarske službe za obdobje do zagotovitve alternativnih proizvodnih virov za dobavo toplote.

TEŠ bo na ta način obvezan proizvajati in dobavljati toploto, ob čemer pa bo zaradi skladnosti s pravili o državnih pomočeh lahko deloval v obsegu, ki je potreben za zagotavljanje toplote. Zaradi tehničnih zahtev TEŠ-a bo le-ta ob proizvodnji toplote še vedno proizvajal tudi elektriko (kot stranski produkt), ki se bo prodala na trgu na transparenten način in tako, da bo ohranjena učinkovita konkurenca.

Prihodki TEŠ iz prodaje toplote in električne energije ne bodo zadostovali za pokrivanje vseh stroškov obratovanja oziroma proizvodnje zadostnih količin toplote. Kot omenjeno, če bi želeli doseči zadostne prihodke, ki bi pokrili proizvodne stroške, bi morali odjemalci (gospodinjstva, javne ustanove, gospodarstvo) za prejeto toploto plačevati cene, ki za povprečno gospodinjstvo niso vzdržne. Povprečnemu gospodinjstvu bi se letni strošek za ogrevanje povešal do približno 20.000 EUR. Iz tega razloga predlagani zakon ureja financiranje izvajanja javne gospodarske službe na način, da je TEŠ-u zagotovljeno ustrezno nadomestilo, ki bo zagotovilo vzdržno ceno toplote za končne uporabnike, in sicer tako, da bo financiranje pokrilo razliko med prihodki TEŠ (iz naslova prodaje toplote po cenah, vzdržnih za prebivalstvo, in elektrike) ter stroški, ki jih ima TEŠ, da sploh lahko obratuje in proizvaja toploto.

Distributer toplote lahko proizvaja potrebno toploto z lastnimi kapacitetami ali jo kupuje od zunanjih proizvajalcev, ki so prav tako regulirani v primeru, da so z njim lastniško povezani ali mu prodajo več kot 30% predvidene distribuirane toplote v naslednjem letu. Ta zakon ne posega v dejavnost distribucije toplote kot izbirne lokalne gospodarske javne službe. Namenjen je zagotavljanju cilja zanesljivosti proizvodnje toplote, kot nujnega predpogoja, da lahko distributer toplote doseže cilj zagotoviti dolgoročno zanesljivo in varno oskrbo odjemalcev skladno s 14. členom ZOTDS).

Intervencija države lahko traja le nujno potrebno obdobje, v katerem občini Velenje in Šoštanj morata in moreta zagotoviti alternativne proizvodne vire toplote za potrebe svojih lokalnih skupnosti na trgu.

Predlagana intervencija države in primarno zagotavljanje toplote za ogrevanje Šaleške doline ima bistven vpliv na obratovanje TEŠ in PV, kar je s ciljem celostnega prikaza pričakovanih sprememb pojasnjeno v nadaljevanju. Za namene prikaza učinkov prilagoditve načina obratovanja izvajalca gospodarske javne službe v nadaljevanju predstavljamo primerjavo scenarija pospešenega prestrukturiranja TD (obratovanja s primarnim namenom zagotavljanja toplote) ter scenarija nespremenjenega obratovanja. Ključne razlike med scenarijema so različni obsegi proizvedene električne energije, potrebe po premogu in posledično izpustov CO₂ ter denarnih sredstvih, ki bi bila potrebna za nemoteno poslovanje termodivizije.

Tabela 1 prikazuje razliko v obsegu proizvodnje električne energije; v obdobju do leta 2029 govorimo o 5,3 TWh manj proizvedene električne energije, če gledamo obdobje do leta 2033 pa govorimo o 18 TWh manj proizvedene energije.

Tabela 1: Proizvodnja EE (premog in plin)

(GWh)	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Skupaj
Nespremenjeno obratovanje TD	2.097	2.685	2.691	2.480	2.634	3.082	3.048	3.093	3.471	25.280
Pospešeno prestrukturiranje TD	1.835	1.613	1.420	1.207	1.166					7.241
Prihranek	-262	-1.073	-1.271	-1.272	-1.468	-3.082	-3.048	-3.093	-3.471	-18.039

Posledično in skladno s proizvedeno energijo scenarij zagotavljanja toplote predvideva tudi padec količine potreb po primarnem energentu. Kot prikazuje Tabela 2, lahko v obdobju do leta 2029 pričakujemo cca 58.000 TJ nižje potrebe, v obdobju do leta 2033 pa cca 162.000 TJ nižje potrebe. Vsebinsko to hkrati pomeni, da v scenariju zagotavljanja toplote obratuje samo še ena izkopna jama Premogovnika Velenje. Zapiranje ene izkopne jame Premogovnika Velenje hkrati z obratovanjem druge izkopne jame prinaša do 10% ocenjen prihranek pri stroških zapiranja, ki so preliminarno ocenjeni na 1 milijardo EUR.

Tabela 2: Poraba premoga

(TJ)	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Skupaj
Nespremenjeno obratovanje TD	21.079	26.526	26.609	24.541	25.968	25.164	24.819	25.250	28.940	228.896
Pospešeno prestrukturiranje TD	17.222	14.801	12.632	11.416	11.013					67.084
Prihranek	-3.857	-11.725	-13.977	-13.125	-14.955	-25.164	-24.819	-25.250	-28.940	-161.811

Manjši obseg porabe premoga pomeni tudi nižji obseg izpustov CO₂. Tabela 3 prikazuje oceno izpustov CO₂ v obeh scenarijih. Pri tem izpostavljamo, da tabela prikazuje oceno izpustov tako za premogovni kot tudi plinski del proizvodnje. V scenariju zagotavljanja toplote je ob nižji proizvodnji iz premogovnega vira nekoliko višja proizvodnja iz plinskega vira.

Tabela 3: Izpusti CO₂ (premog in plin)

(000 t)	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Skupaj
Nespremenjeno obratovanje TD	2.196	2.788	2.794	2.579	2.731	2.822	2.787	2.831	3.210	24.740
Pospešeno prestrukturiranje TD	1.873	1.631	1.423	1.244	1.202					7.373
Prihranek	-323	-1.158	-1.371	-1.335	-1.530	-2.822	-2.787	-2.831	-3.210	-17.367

Nižji izpusti CO₂ pomenijo tudi zmanjšanje potrebe po zakupu emisijskih dovolilnic CO₂ na mednarodnih trgih, pri čemer je vrednost teh nakupov glede na projekcije cen emisijskih dovolilnic CO₂ ocenjena na preko 1,5 milijarde EUR.

Glede na oceno gibanja bodočih cen električne energije, plina in emisijskih dovolilnic CO₂, je prihranek pospešenega prestrukturiranja TD v primerjavi z nespremenjenim obratovanjem do leta 2033 skladno z Nacionalno strategijo izstopa iz premoga in prestrukturiranja premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda z dne 13. 1. 2022 ocenjen na preko 1,4 milijarde EUR, kot prikazuje Tabela 4. Če se pri tem upošteva tudi do 100 milijonov EUR ocenjenega prihranka pri zapiralnih delih Premogovnika Velenja, znaša skupni prihranek preko 1,5 milijarde EUR.

Tabela 4: Prihranek pospešenega

Sredstva potrebna za pokrivanje scenarijev (000 EUR)	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Preostanek EIB	Skupaj
Nespremenjeno obratovanje TD	177.976	203.606	234.146	278.015	279.618	278.223	274.722	282.707	332.145	92.093	2.433.250
Pospešeno prestrukturiranje TD	164.114	151.697	170.106	181.608	165.830					173.953	1.007.308
Prihranek	13.863	51.909	64.040	96.406	113.788	278.223	274.722	282.707	332.145	-81.860	1.425.942

V nadaljevanju so prikazane ocene ključnih postavk prihodkov in odhodkov TEŠ za pospešeni scenarij prestrukturiranja termodivizije.

Tabela 5: Ključne kategorije prihodkov scenarija pospešenega prestrukturiranja TD

Prihodki (000 EUR)	2025	2026	2027	2028	2029
Prodaje EE in sistemske storitve	185.722	150.740	120.811	128.497	115.992
Prodaja toplote	15.058	15.463	15.533	16.307	15.502
Prodaja ostalega trgovskega blaga (sadra, pepel...)	1.613	1.000	1.000	1.000	1.000
Ostalo	1.005	1.342	1.394	783	333
Nadomestilo	164.114	151.697	170.106	181.608	165.830
Skupaj	367.511	320.241	308.843	328.194	298.657

Tabela 6: Ključne kategorije odhodkov scenarija pospešenega prestrukturiranja TD

Ključni upravičeni stroški/odhodki (000 EUR)	2025	2026	2027	2028	2029
Premog	116.333	89.702	103.713	89.662	77.876
Plin	20.280	20.099	20.131	12.565	12.305
Stroški CO2 in okoljski monitoring	126.645	114.630	103.573	145.212	129.211
Stroški storitev	15.529	14.012	13.734	12.252	13.721
Stroški dela	15.625	15.049	15.049	14.873	14.873
Stroški obresti kredita EIB	11.933	11.031	10.129	9.217	8.315
Letna glavnica kredita EIB	20.465	20.465	20.465	20.465	20.465
Ostalo	40.702	35.254	22.048	23.947	21.892
Skupaj	367.511	320.241	308.843	328.194	298.657

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Glavni cilj predloga zakona je sprejetje nujnih začasnih ukrepov za dobavo toplote in s tem oskrbo s toplotno energijo prebivalstvu, javnim ustanovam in gospodarstvu Šaleške doline (tj. v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj) do vzpostavitve alternativnih virov za proizvodnjo toplote. Dodatni cilj zakona je, da se oskrba s toploto po tem zakonu izvaja na stroškovno najbolj učinkovit, optimalen, transparenten in kontroliran način, ki je obenem skladen s pravili o državnih pomočeh. Ker gre za nujne in začasne ukrepe, je cilj zakona tudi čimprejšnja vzpostavitev alternativnih virov za zagotavljanje toplote, za kar so odgovorne lokalne skupnosti.

Brez ukrepov, ki jih uveljavlja ta zakon, bi namreč odjemalci v Šaleški dolini ostali brez toplote, kar bi posledično pomenilo, da bi bila brez ogrevanja gospodarstva, šole, vrtci, zdravstvene ustanove, inštitucije lokalne samouprave, državni organi in gospodarstvo. Takšna situacija bi onemogočila normalne življenjske razmere za prebivalstvo, kar bi ogrozilo življenja in zdravje ljudi. Onemogočeno ali vsaj do nesprejemljive meje oteženo bi bilo delovanje zdravstvenih ustanov in drugih javnih ustanov, kot so vrtci, šole, organi lokalne samouprave in državni organi, s čimer ne bi bilo zagotovljeno opravljanje osnovnih funkcij, ki sta jih dolžna zagotavljati država in/ali lokalna samouprava. Dodatno pa bi prišlo do tega, da bi se ustavila gospodarska aktivnost, kar bi povzročilo zelo veliko materialno škodo, v končni posledici pa bi vplivalo tudi na povečanje brezposelnosti.

2.2 Načela

1. Načelo prilagajanja prava družbenim razmeram

Zakonodajalec nima le pravice, temveč tudi dolžnost, da zakonodajo prilagaja danim družbenim razmeram in jo tudi spreminja, če to narekujejo spremenjena družbena razmerja. Načelo prilagajanja prava družbenim razmeram je namreč eno od načel pravne države (Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-69/03).

Zakonodajalec se je dolžan odzvati na konkretne družbene razmere, konkretno situacijo in družbeno resničnost. Družbena resničnost v konkretnem primeru je, da bi prišlo do zaustavitve dobave toplote v Šaleški dolini, ki bi imela izjemno hude in nesprejemljive posledice. Zato mora zakonodajalec z zakonodajnim posegom in s tem prilagoditvijo prava urediti nastale oz. grozeče razmere ter preprečiti posledice, ki bi ob odsotnosti zakonodajne aktivnosti v tej smeri zagotovo nastale.

2. Načelo socialne države

Načelo socialne države daje zakonodajalcu pri zagotavljanju in uresničevanju socialne varnosti njenim državljanom široko polje proste presoje. Načelo je povezano z načelom vzajemnosti in solidarnosti. Gre za temeljno načelo, ki mu mora biti podrejena zakonodajna aktivnost pri urejanju pravic posameznikov (odločba Ustavnega sodišča št. Up-39/94). Načelo socialne države tako zakonodajalcu nalaga obveznost, da upošteva socialne interese posameznikov oziroma posameznih skupin prebivalstva. Država je dolžna z aktivnimi ukrepi nuditi ustrezno pomoč tistim,

ki so je zaradi svojega neugodnega socialnega položaja potrebni. Upošteva situacijo, v kateri so se znašli prebivalci Saleške doline, je dolžnost države, da do zagotovitve alternativnih virov ogrevanja prepreči negativne posledice, ki bi zagotovo nastale zaradi prekinitve dobave toplote. V smislu načela socialne države velja še posebej omeniti učinke, ki bi jih imela ustavev ali oslabitev gospodarske dejavnosti v regiji, saj bi le-ta zelo verjetno vodila v odpuščanja, s tem pa bi bila ogrožena socialna blaginja prebivalstva.

3. Načelo zakonitosti

Načelo zakonitosti od državnih organov zahteva, da morajo njihova posamična dejanja temeljiti na zakonu ali na zakonitem predpisu (četrty odstavek 153. člena Ustave Republike Slovenije). V ta namen je potrebno nastalo situacijo urediti z zakonom, ki predstavlja tudi zadostno vsebinsko podlago oz. okvir za sprejem podzakonskih aktov.

4. Načelo učinkovitosti

Nujni ukrepi, ki jih država sprejema za zagotovitev kontinuirane proizvodnje toplote za potrebe Šaleške doline v prehodnem obdobju do zagotovitve zadostnih alternativnih proizvodnih virov, morajo biti čim bolj učinkoviti. V ta namen zakon vzpostavlja določljive elemente izračuna nadomestila, ki bo bremenilo državo, kontrolne mehanizme stroškovne učinkovitosti in ukrepe za stroškovno učinkovitost. Z navedenim se zagotavlja, da bo proizvodnja toplote izvajana z najmanjšimi možnimi stroški ob upoštevanju, da je potrebno zagotoviti zadostno, varno in kontinuirano proizvodnjo toplote.

5. Načelo ekonomičnosti postopka

Ukrepi se morajo sprejemati hitro, s čim manjšimi stroški in čim manjšo zamudo za udeležence v postopku.

6. Načelo solidarnosti

Zakonski ukrepi sledijo in temeljijo na načelu solidarnosti in vzajemne pomoči. Pomoč je v konkretnem primeru vezana na uporabnike daljinskega ogrevanja v Šaleški dolini, ki sami do zagotovitve alternativnih virov nikakor ne bi mogli nositi bremena zagotavljanja toplote. Zato bo to razliko v stroških nosila država preko proračuna, s čimer se bo ta strošek na podlagi solidarnosti in vzajemne pomoči razporedil na vse davkoplačevalce.

7. Načelo transparentnosti

Ukrepi države morajo biti transparentni. Zakon zagotavlja, da so vsi postopki po zakonu, način določanja in izračuna nadomestila in stroški poslovanja transparentni ter da so vzpostavljeni ustrezni kontrolni mehanizmi.

2.3 Poglavitne rešitve

TEŠ-u se naloži gospodarska javna služba zagotavljanja toplote za odjemalce na območju Mestne občine Velenje in občine Šoštanj. V skladu z predlagano rešitvijo TEŠ deluje v obsegu, ki je potreben za zagotovitev oskrbe s toploto v Šaleški dolini. Pri tem je treba upoštevati tudi dejstvo, da tehnični minimum obratovalne moči premogovnih proizvodnih naprav TEŠ presega obratovalno moč, ki je potrebna za zagotavljanje ustrezne količine toplote regiji, zato le-te ne bodo proizvajale samo toplote, ampak tudi elektriko kot stranski produkt.

Ker je obratovanje proizvodnih virov TEŠ nerentabilno, je TEŠ-u potrebno zagotoviti zadostno nadomestilo s strani države, ki bo omogočalo obratovanje za potrebe oskrbe odjemalcev s toplotno energijo ob upoštevanju pravil prava EU o državnih pomočeh.

Kriteriji iz sodbe Sodišča EU v zadevi Altmark Trans¹ določajo, pod katerimi pogoji nadomestilo za storitve splošnega gospodarskega pomena (SGEI) ne predstavljajo državne pomoči («Altmark test»). Altmark test je sestavljen iz štirih pogojev in sicer: (i) podjetje, ki prejema nadomestilo, mora dejansko imeti obveznosti javne službe, te obveznosti pa morajo biti jasno opredeljene; (ii) merila, na podlagi katerih se izračuna nadomestilo, morajo biti določena vnaprej ter objektivno in pregledno, da bi se preprečila ekonomska ugodnost, ki bi prejemniku dajala prednost v primerjavi s konkurenčnimi podjetji; (iii) nadomestilo ne sme presegati tistega, kar je potrebno za kritje vseh ali dela stroškov, ki so nastali z izpolnjevanjem obveznosti javne službe ob upoštevanju realiziranih prejemkov in razumnega dobička zaradi izpolnjevanja teh obveznosti; (iv) če podjetje, ki se mu naloži izpolnjevanje obveznosti javne službe, v konkretnem primeru ni izbrano s postopkom oddaje javnega naročila, ki omogoča, da se izbere tisti ponudnik, ki lahko te storitve opravlja z najnižjimi stroški za skupnost, se mora raven potrebnega nadomestila določiti na podlagi analize stroškov, ki bi jih povprečno, dobro vodeno podjetje, ki je ustrezno opremljeno, zato da lahko zadosti zahtevam javne službe, imelo pri izpolnjevanju teh obveznosti ob upoštevanju realiziranih prejemkov in razumnega dobička zaradi izpolnjevanja teh obveznosti.

Način uporabe kriterijev Altmark testa je Evropska komisija podrobneje opisala v Sporočilu Komisije o uporabi pravil Evropske unije o državni pomoči za nadomestilo, dodeljeno za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena («Sporočilo SGEI»)².

Predlagana rešitev zasleduje cilj zakonske ureditev javne službe zagotavljanja toplote za odjemalce na območju Šaleške regije, ki jo izvaja TEŠ, ob hkratni zagotovitvi skladnosti nadomestila, ki ga zagotavlja država, s pogoji Altmark testa. Zato zakon v II. poglavju nalaga obveznost javne službe, opredeljuje njeno vsebino ter omejuje čas trajanja. Poglavje III je posvečeno opredelitvi objektivnih meril za izračun nadomestila za izvajanje javne službe ter določitvi postopka za določitev višine nadomestila, o katerem odloča Agencija za energijo. Izračun nadomestila temelji na principu vnaprejšnje določitve kategorij upoštevnih stroškov, ki se delijo na obvladljive in neobvladljive. Poglavje določa tudi dovoljene načine prodaje proizvedene električne energije. Predlog določa, da nadzor nad pravilnostjo in smotrnostjo poslovanja izvajalca javne službe in nadomestilom, ki ga je ta prejel za izvajanje javne službe na podlagi tega zakona, vsako leto izvaja Računsko sodišče. IV. Poglavje je namenjeno vzpostavitvi obveznosti zadevnih občin, da v najkrajšem možnem času zagotovijo primeren nadomestni vir ogrevanja. V poglavjih V. in VI. so določene dodatne aktivnosti povezane z izvajanjem javne službe in zagotovitvijo alternativnih virov ter določene omejitve, katerih namen je zagotavljanje učinkovite porabe javnih sredstev.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

V zvezi s predlaganim zakonom se predvideva povečanje odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani, in sicer skozi leta 2025 – 2029 v skupni višini 833.354.283 EUR, pri čemer pa se na drugi strani predvideva tudi povečanje prihodkov državnega proračuna iz naslova višjega zneska vplačanih dividend v skupni višini 665 milijonov EUR.

Načrtovana višina nadomestila iz proračuna po letih znaša:

	2025	2026	2027	2028	2029
NAČRTOVANA VIŠINA DRŽAVNEGA NADOMESTILA V EUR	164.113.762	151.697.208	170.105.527	181.608.117	165.829.668

¹ Sodba Sodišča z dne 24. julija 2003 v zadevi C-280/00 – Altmark Trans GmbH.

² Sporočilo Komisije o uporabi pravil Evropske unije o državni pomoči za nadomestilo, dodeljeno za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena (Besedilo velja za EGP) 2012/C 8/02.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva za izvajanje zakona v državnem proračunu še niso zagotovljena.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Izvedene so bile preliminarne analize možnosti glede možnih državnih pomoči in izjem od državnih pomoči (predstavljene so bistvene možnosti) z ozirom na rešitve, ki so jih v podobnih primerih uvedle druge države EU.

Romunija – pomoč za prestrukturiranje

Evropska komisija je Romuniji odobrila državno pomoč za prestrukturiranje romunskega javnega podjetja CE Oltenia v višini 2,66 milijarde evrov, da bi podjetje financiralo svoj načrt prestrukturiranja in ponovno vzpostavilo dolgoročno vzdržnost. Podjetje je dejavno v rudarstvu, proizvodnji energije iz fosilnih goriv in lokalni oskrbi s toploto.

Ta rešitev se za primer TEŠ ni izkazala za primerno. Na podlagi Smernic o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje nefinančnih podjetij v težavah³ se pomoč za prestrukturiranje lahko odobri le, če postane celotna skupina podjetij v težavah, torej je tik pred prenehanjem delovanja. Za razliko od skupine OE Oltenia, skupina HSE ni podjetje v težavah. Pomoč bi morala biti namenjena prestrukturiranju HSE kot skupine (ne le TEŠ in PV), stroški prestrukturiranja pa bi se lahko le delno pokrili z državno pomočjo.

Lahko bi prišlo do tega, da bi bil HSE zavezan odprodati del svojih dejavnosti in premoženja (npr. elektrarne na Dravi in Soči ali maloprodajna podjetja), dodaten pogoj bi lahko bil tudi, da bi morala država vsaj delno privatizirati HSE (npr. Romunija se je morala zavezati k prodaji vsaj 20 % svojih delnic v OE Oltenia).

Francija, Belgija, Združeno Kraljestvo, Italija in Nemčija – pomoč za zanesljivost oskrbe z električno energijo

Evropska komisija je v preteklosti navedenim državam odobrila več pomoči za t.i. mehanizme zmogljivosti («CRM») ustvarjenih z namenom zagotavljanja zanesljivosti oskrbe z električno energijo.⁴ CRM-ji vključujejo tržne zmogljivosti in strateške rezerve (tj. zmogljivosti, ki se kot rezerve držijo zunaj trga). Elektrarne, ki sodelujejo v teh mehanizmih, so z državno pomočjo plačane za zagotavljanje zmogljivosti, bodisi na tržni osnovi ali v skladu s shemami nadomestil za strateške rezerve.

Na podlagi oddelka 4.8 Smernic o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo⁵ («Smernice CEEAG») je mogoče obe vrsti CRM uvesti le, če analiza nacionalnega regulatorja oziroma operaterja prenosnega sistema dokaže obstoj problemov glede zanesljivosti oskrbe, ki so

³ Smernice o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje nefinančnih podjetij v težavah, (2014/C 249/01)

⁴ Odločbe Evropske komisije v zadevah: SA.39621 (Francija), SA.54915 (Belgija), SA.35980 (Združeno Kraljestvo), SA.42011 (Italija), SA.45852 (Nemčija)

⁵ Smernice o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo iz leta 2022 (2022/C 80/01)

skladni z najnovejšimi ugotovitvami Evropskega omrežja operaterjev prenosnih sistemov za elektriko (ENTSO-E) o ustreznosti virov oziroma zastoju v omrežju. V primeru TEŠ se nakazuje, da je manj verjetno, da bi operater prenosnega sistema lahko potrdil obstoj dovolj pomembnih pomanjkljivosti v elektroenergetskem sistemu, ki bi upravičevale uvedbo CRM za TEŠ.

Poleg tega, v skladu z veljavno Uredbo o električni energiji (EU) 2019/943, lahko v CRM sodelujejo le elektrarne, katerih emisije CO₂ iz fosilnih goriv ne presegajo 550 g CO₂ na kWh električne energije in povprečno 350 kg CO₂ iz fosilnih goriv na leto na kW. Emisije TEŠ presegajo te mejne vrednosti.

Nemčija – pomoč za opuščanje proizvodnje na osnovi lignita

Evropska Komisija je Nemčiji v zadevi SA.53625 (2021/C) odobrila državno pomoč podjetju RWE Power AG za postopno opuščanje proizvodnje električne energije na osnovi lignita. Primer ni primerljiv s primerom TEŠ, saj gre za ukrep s katerim se podjetja kompenzira za predčasno zaprtje donosnih dejavnosti proizvodnje energije. To omogoča oddelek 4.12.1 Smernic CCEAG, saj predčasno zaprtje donosnih premogovnih obratov prispeva k podnebnim ciljem EU. TEŠ in PV nista donosna, njuno nadaljnjo obratovanje pa ne bo zmanjšalo emisij v primerjavi s hipotetičnim scenarijem zaprtja. Pomoč za zaprtje nekonkurenčnih dejavnosti na področju premoga lahko vključuje le stroške zaprtja, ne pa tudi državne podpore za nadaljevanje proizvodnje toplote ali električne energije.

Češka – shema za soproizvodnjo toplote in električne energije

Evropska Komisija je v letu 2024 z odločbo št. C(2024) 3387 v zadevi SA.108368 odobrila češko podporno shemo za spodbujanje proizvodnje električne energije iz visoko učinkovite soproizvodnje toplote in električne energije. Shema predvideva dodelitev pomoči v obliki premije na proizvedeno megavatno uro električne energije.

Upravičenci do te pomoči so upravljavci novih ali posodobljenih obratov za soproizvodnjo toplote in električne energije, ki izpolnjujejo definicijo visokoučinkovite soproizvodnje, kot je določena v členu 2(34) Direktive o energetske učinkovitosti⁶. Češki ukrep je namenjen spodbujanju gospodarskih dejavnosti na način, ki zmanjšuje emisije toplogrednih plinov in povečuje raven varstva okolja, kot je opisano v oddelku 2.1. Smernic CEEAG. Evropska komisija je zato ukrep ocenila na podlagi splošnih meril združljivosti, določenih v oddelku 3 Smernic CEEAG, in specifičnih meril združljivosti, ki veljajo za pomoč pri zmanjšanju in odpravi emisij toplogrednih plinov, vključno s podporo obnovljivim virom energije in energetske učinkovitosti, določenih v oddelku 4.1. Smernic CEEAG.

Odobritev državne pomoči na podlagi oddelka 4.1 Smernic CEEAG v primeru TEŠ ne bi bila mogoča, ker oddelek 4.1 Smernic CEEAG ne velja za ukrepe, katerih glavni cilj ni zmanjšanje ali odprava emisij toplogrednih plinov. Poleg tega oddelek 4.1 Smernic CEEAG velja le za spodbujanje obnovljivih virov energije in tehnologij, ki prispevajo k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov, kot je visokoučinkovita soproizvodnja, priznana po. V nobenem primeru pa ne vključuje spodbujanja proizvodnje toplote in/ali električne energije iz elektrarn na lignit.

Slovaška – storitev splošnega gospodarskega pomena

V letu 2019 je Evropska komisija z odločbo št. C(2019) 3361 v zadevi SA.52687 (2018/N) po pravilih EU o državnih pomočeh odobrila državno pomoč v obliki nadomestila energetske družbi

⁶ Direktiva (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2023 o energetske učinkovitosti in spremembi Uredbe (EU) 2023/955

Slovenské Elektrárne a.s. za časovno omejeno obveznost dobave določene količine električne energije v vozlišče električnega sistema Bystričany na Slovaškem.

Slovaška država je družbi Slovenské Elektrárne a.s. naložila začasno obveznost zagotavljanja oskrbe z električno energijo v geografski regiji okoli vozlišča Bystričany, ki ni bilo dovolj povezano z ostalim delom slovaškega elektroenergetskega omrežja. Obveznost zagotavljanja oskrbe z električno energijo je bila družbi Slovenské Elektrárne naložena z odločbo ministrstva za gospodarstvo na podlagi energetskega zakona. Skladno z naloženo obveznostjo je morala družba Slovenské Elektrárne iz svoje elektrarne Nováky, ki je za svoje delovanje uporabljala lignit iz bližnjega rudnika, letno dobavljati določeno količino ur električne energije z namenom zagotavljanja zanesljivosti oskrbe na geografskem območju okoli vozlišča Bystričany slovaškega elektroenergetskega omrežja. Začasna obveznost je bi bila naložena za čas do dokončanja načrtovanih ukrepov za krepitev slovaškega elektroenergetskega omrežja, namenjenih rešitvi tehničnega problema varnosti oskrbe, in v vsakem primeru najpozneje do konca leta 2023. Na podlagi finančnega mehanizma, ki ga je vzpostavil slovaški regulator za električno energijo, so Slovenské Elektrárne od Slovaške za izpolnjevanje naložene storitvene obveznosti prejele nadomestilo, ki je pokrilo razliko med prihodki od prodaje električne energije in drugih storitev ter proizvodnimi stroški. Evropska komisija je ukrep ocenila in odobrila po pravilih EU o državni pomoči za storitve splošnega gospodarskega pomena (»SGEI«).

V slovaškem primeru je prišlo do problema varnosti oskrbe (ogrožena je bila varnost oskrbe z električno energijo v določenem geografskem območju), ki ga je bilo mogoče tehnično rešiti le s strani enega ponudnika.

V slovaškem primeru je Evropska komisija ukrep najprej presojala preko kriterijev sodbe Sodišča EU v zadevi Altmark Trans⁷, ki določajo pod katerimi pogoji nadomestilo za storitve splošnega gospodarskega pomena (SGEI) ne predstavlja državne pomoči (»Altmark test«). Altmark test je sestavljen iz štirih pogojev in sicer: (i) podjetje, ki prejema nadomestilo, mora dejansko imeti obveznosti javne službe, te obveznosti pa morajo biti jasno opredeljene; (ii) merila, na podlagi katerih se izračuna nadomestilo, morajo biti določena vnaprej ter objektivno in pregledno, da bi se preprečila ekonomska ugodnost, ki bi prejemniku dajala prednost v primerjavi s konkurenčnimi podjetji; (iii) nadomestilo ne sme presegati tistega, kar je potrebno za kritje vseh ali dela stroškov, ki so nastali z izpolnjevanjem obveznosti javne službe ob upoštevanju realiziranih prejemkov in razumnega dobička zaradi izpolnjevanja teh obveznosti; (iv) če podjetje, ki se mu naloži izpolnjevanje obveznosti javne službe, v konkretnem primeru ni izbrano s postopkom oddaje javnega naročila, ki omogoča, da se izbere tisti ponudnik, ki lahko te storitve opravlja z najnižjimi stroški za skupnost, se mora raven potrebnega nadomestila določiti na podlagi analize stroškov, ki bi jih povprečno, dobro vodeno podjetje, ki je ustrezno opremljeno, zato da lahko zadosti zahtevam javne službe, imelo pri izpolnjevanju teh obveznosti ob upoštevanju realiziranih prejemkov in razumnega dobička zaradi izpolnjevanja teh obveznosti.

V slovaškem primeru je Evropska komisija ugotovila, da četrti pogoj Altmark testa ni izkazan, ker Slovenské Elektrárne niso bile izbrane po postopku javnega naročila, slovaške oblasti pa niso zagotovile nobenih informacij, ki bi dokazovale, da je bil nivo nadomestila določen glede na stroške tipičnega, dobro upravljanega podjetja. Zato je Evropska komisija odločila, da nadomestilo družbi Slovenské Elektrárne predstavlja državno pomoč, vendar jo je obravnavala kot združljivo z zakonodajo EU na podlagi kriterijev iz Okvira Evropske unije za državno pomoč v obliki nadomestila za javne storitve⁸ (»Okvir SGEI«).

⁷ Sodba Sodišča z dne 24. julija 2003 v zadevi C-280/00 – Altmark Trans GmbH.

⁸ Okvir Evropske unije za državno pomoč v obliki nadomestila za javne storitve (2011) 2012/C 8/03.

Z ločenima odločbama v zadevah SA.56844 in SA.55038 je Evropska komisija v letih 2019 in 2020 Slovaški odobrila tudi državno pomoč za predčasno zapiranje rudnikov lignita Handlová in Nováky, ki sta zagotavljala lignit za termoelektrarno Nováky.

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Administrativne in druge posledice

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Za izvajanje zakona so pristojna ministrstva in drugi državni organi, na delovnih področjih katerih se sprejemajo ukrepi. Mestna občina Velenje, Občina Šoštanj ter distributer toplote morajo o izvedenih aktivnostih in časovnem načrtu zagotavljanja alternativnih proizvodnih virov polletno obveščati ministrstvo, pristojno za energijo.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Zakon ne bo imel posledic pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov. Komunalno podjetje Velenje kot distributer toplote v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj mora o izvedenih aktivnostih in časovnem načrtu zagotavljanja alternativnih proizvodnih virov polletno obveščati ministrstvo, pristojno za energijo.

6.2 Presoja posledic na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike

Zaradi nadaljnje uporabe lignita kot energenta lahko pride do preseganja mejnih vrednosti in s tem do poslabšanja stanja okolja. Zakon predvideva ustrezne varovalke, da ne bi prišlo do onesnaževanja okolja preko meje, ki je nujno potrebna za zagotovitev kontinuirane in zadostne proizvodnje toplote do zagotovitve zadostnih alternativnih proizvodnih virov na OVE. Ministrstvo ocenjuje, da večje negativne posledice za okolje na podlagi tega zakona niso možne.

Hkrati zakon pospešuje in spodbuja opuščanje rabe lignita, saj spodbuja umeščanje in izvedbo alternativnih proizvodnih virov na OVE, kar na dolgi rok prinaša pozitivne posledice za okolje, saj pospešuje zeleni prehod in doseganje podnebnih ciljev. Nov režim obratovanja TEŠ pomeni zmanjšano proizvodnjo električne energije iz lignita in s tem povezano manjšo proizvodnjo premoga PV. Z vzpostavitvijo novih proizvodnih virov se v naslednjih letih ta proizvodnja še dodatno zmanjšuje, s čimer se pozitivno prispeva k zelenemu prehodu.

Ocenjuje se, da bo iz naslova novega režima obratovanja za 15,217,4 mio ton manj izpustov CO₂.

V luči aktualne situacije, se pojavljajo številna vprašanja glede Sklada za podnebne spremembe (t. i. Podnebni sklad) in obveznosti TEŠ v sistemu trgovanja z emisijskimi kuponi (ETS). Zaradi visokih emisij ogljikovega dioksida je TEŠ zavezanec za nakup ETS kuponov, kar vpliva na njegovo poslovanje in stroške. Sistem deluje tako, da mora podjetje (»naprava«), ki je v sistemu ETS, za vsako tono emisij plačati oz. kupiti ETS kupon.

Prihodki iz kuponov, ki se prodajo na ravni EU, se razdelijo med države članice po dogovorjenem ključu. V revidirani Direktivi 2003/87/ES (ETS direktiva) je bil leta 2009 dosežen politični dogovor, da se deleže od prihodkov od prodaje emisijskih kuponov med državami članicami deli po ključu, ki temelji na zgodovinskih emisijah v obdobju 2005-2007 (deleži so določeni v prilogi I k <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32020D2166> – za Slovenijo približno 0,49 %).

TEŠ 6 v obdobju 2005 – 2007, ki je kot pojasnjeno ključ za delitev prihodkov od prodaje kuponov med državami članicami, še ni deloval, tako da tudi v tem smislu ni vplival na določitev deleža, ki je

pripisan Republiki Sloveniji. Sloveniji pripade 0,49 % prihodkov iz primarne prodaje kuponov na EU ravni, prihodki pa se stekajo v Podnebni sklad. Posamezne naprave, med njimi TEŠ, pa kupone, ki so jih dolžne predati, kupujejo praviloma na sekundarnih trgih, tako da prihodki od teh prodaj ne vplivajo na prihodke Podnebnega sklada. Prihodki Podnebnega sklada tako nimajo praktično nikakršne povezave z delovanjem TEŠ 6 oz. kupovanjem kuponov s strani TEŠ.

6.3. Presoja posledic na gospodarstvo

Prilagojen režim obratovanja TEŠ pozitivno vpliva na gospodarstvo, saj je prihranek potrebnih manjkajočih sredstev za obratovanje termodivizije zaradi predvidenega skrajšanega in zmanjšanega obratovanja ocenjen na več kot 1,4 milijarde EUR.

Ocenjen skupen prihranek z vidika obeh scenarijev po posameznih letih:

Sredstva potrebna za pokrivanje scenarijev (000 EUR)	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Preostanek EIB	Skupaj
Nespremenjeno obratovanje TD	177.976	203.606	234.146	278.015	279.618	278.223	274.722	282.707	332.145	92.093	2.433.250
Pospešeno prestrukturiranje TD	164.114	151.697	170.106	181.608	165.830					173.953	1.007.308
Prihranek	13.863	51.909	64.040	96.406	113.788	278.223	274.722	282.707	332.145	-81.860	1.425.942

Če se pri tem upošteva tudi do 100 milijonov EUR ocenjenega prihranka pri zapiralnih delih Premogovnika Velenja, znaša skupni prihranek preko 1,5 mrd EUR. Ta prihranek se lahko investira v nove nizkoogljične proizvodne vire, s tem pa se v državi generira nova zelena delovna mesta ter tudi druge koristi iz naslova povečanega investicijskega potenciala.

6.4 Presoja posledic na socialnem področju

Glavni cilj predloga zakona je zagotoviti oskrbo s toplotno energijo prebivalstvu, javnim ustanovam in gospodarstvu Šaleške doline (tj. v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj) do vzpostavitve alternativnih virov za proizvodnjo toplote.

Brez ukrepov, ki jih uveljavlja ta zakon, bi namreč odjemalci v Šaleški dolini ostali brez toplote, kar bi posledično pomenilo, da bi bila brez ogrevanja gospodinjstva, šole, vrtci, zdravstvene ustanove, inštitucije lokalne samouprave, državni organi in gospodarstvo. Taka situacija bi onemogočila normalne življenjske razmere za prebivalstvo, kar bi ogrožalo življenja in zdravje ljudi. Onemogočeno bi bilo delovanje zdravstvenih ustanov. Onemogočeno ali vsaj do nesprejemljive meje oteženo bi bilo delovanje javnih ustanov, kot so vrtci, šole, organov lokalne samouprave in državnih organov, s čemer ne bi bilo zagotovljeno opravljanje osnovnih funkcij, ki jih je dolžna zagotavljati država in/ali lokalna samouprava. Dodatno pa bi prišlo do tega, da bi se ustavila gospodarska aktivnost, kar bi povzročilo zelo veliko materialno škodo, v končni posledici pa bi vplivalo tudi na povečanje brezposelnosti.

Socialni vidik predmetni zakon zasleduje tudi z načinom regulacije cene toplote, dobavljene s strani izvajalca gospodarske javne službe distributerju toplote, saj se ta za čas trajanja gospodarske javne službe fiksira na način, da ostaja enaka ceni za toploto, ki je veljala na dan 1. 10. 2024, pri čemer se nadalje usklajuje zgolj letno z inflacijo. Na ta način so končni odjemalci toplote zaščiteni pred morebitnimi bodočimi porasti cene toplote, do katerih bi lahko prišlo zaradi dvigov njene proizvodne cene s strani izvajalca gospodarske javne službe. Cena toplote je glede na naraščajoče stroške njene proizvodnje skozi pretekla leta sledila trendu rasti:

Tovrstno rast cen toplote predmetni zakon s predlaganimi rešitvami v nadalje preprečuje.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024 (ocena)
TOPLOTNA ENERGIJA v GWh	316	320	343	319	305	273

6.5 Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja

Zakon vpliva na cilje zmanjševanja emisij toplogrednih plinov do leta 2030, kot so določeni z veljavnim Nacionalnim energetske in podnebne načrtom (v nadaljnjem besedilu: NEPN). V NEPN sta predvidena postopno opuščanje rabe domačega in uvoženega premoga za energetske namene oziroma zmanjšanje za vsaj – 30 % do leta 2030. Ocenjuje se, da bi prilagojen režim obratovanja TEŠ doprinesel k zmanjšanju emisij TGP za 45% do 2030.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona ne vpliva na druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

Zakon bo objavljen na spletni strani MOPE. Posebne delavnice trenutno niso predvidene.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

Izvajanje zakona in podzakonskih predpisov bo spremljalo ministrstvo, pristojno za energijo.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

/

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Gradivo je bilo objavljeno na e-demokraciji.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN

Pri pripravi predloga zakona je sodelovala družba HSE s svojimi zunanjimi strokovnjaki. Družba HSE ni prejela plačila za ta namen.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- mag. Bojan Kumer, minister,
- mag. Tina Seršen, državna sekretarka,
- mag. Hinko Šolinc, generalni direktor Direktorata za energijo.

II. BESEDILO ČLENOV

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(vsebina in namen zakona)

- (1) S tem zakonom se določajo nujni ukrepi in postopki za izvajanje obvezne državne gospodarske javne službe proizvodnje in dobave toplote distributerju toplote na območju Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj (v nadaljnjem besedilu: gospodarska javna služba), z namenom in ciljem nemotenega zagotavljanja toplote v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj kot materialne javne dobrine, dokler je ni možno zagotavljati na trgu. Proizvodnja in dobava toplote distributerju toplote je v javnem interesu zaradi zadovoljevanja javnih potreb prebivalstva in pravnih subjektov, do zagotovitve alternativnih proizvodnih virov za dobavo toplote.
- (2) Zakon ureja tudi obveznosti distributerja toplote, ki je opredeljen v drugem členu tega zakona, Mestne občine Velenje, Občine Šoštanj in Slovenskega državnega holdinga, d.d.

2. člen

(pomen izrazov)

- (1) Izrazi, uporabljeni v tem zakonu, pomenijo:
 1. »blok 5« je 345 MW (bruto električna moč) kotel na premog izvajalca gospodarske javne službe, z oznako velike kurilne naprave VKN3, zgrajen leta 1976 in obnovljen leta 2018. Blok 5 je priključen na sistem daljinskega ogrevanja prek toplotne postaje 2;
 2. »blok 6« je 600 MW (bruto električna moč) kotel na premog izvajalca gospodarske javne službe, z oznako velike kurilne naprave VKN6, zgrajen leta 2015. Blok 6 je priključen na sistem daljinskega ogrevanja prek toplotne postaje 3;
 3. »distributer toplote« je družba Komunalno podjetje Velenje d.o.o. ali drug subjekt, ki na območju Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj izvaja distribucijo toplote kot gospodarsko javno službo;
 4. »EIB kredit« pomeni kreditno pogodbo Finance Contract (TEŠ – Thermal Power Plant Šoštanj / B) z dne 22. 4. 2010 med Evropsko investicijsko banko kot kreditodajalcem in družbo Termoelektrarna Šoštanj d.o.o. kot kreditojemalcem;
 5. »emisijski kupon« ima enak pomen, kot ga določa zakon, ki ureja varstvo okolja;
 6. »finančni stroški« pomenijo stroške odplačila glavnice in obresti po EIB kreditu ter stroške nadomestila za državno poroštvo za EIB kredit;
 7. »proizvodni viri« so energetske objekti, naprave in oprema za proizvodnjo toplote;
 8. »PT 51 in PT 52« sta plinski turbini izvajalca gospodarske javne službe, z oznako SGT-800, proizvajalca Siemens, z oznakama velike kurilne naprave VKN4 in VKN5, ki sta bili nameščeni leta 2008 in delujeta predvsem na zemeljski plin s pomožnim kurilnim oljem, tako da v referenčnih pogojih dosežeta električno moč 42,5 MW. PT 51 in PT 52 sta priključeni na sistem daljinskega ogrevanja prek toplotne postaje 2;
 9. »trajnostni načrt« je Trajnostni načrt za distribucijski sistem toplote za geografsko območje Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj 2022 do 2033, Velenje, 24. januar 2023.
- (2) Ostali izrazi, uporabljeni v tem zakonu, imajo enake pomene, kot so opredeljeni v zakonu, ki ureja pogoje za zagotavljanje oskrbe s toploto iz distribucijskih sistemov, in drugih zakonih s področja energije.

II. GOSPODARSKA JAVNA SLUŽBA

3. člen

(gospodarska javna služba)

- (1) Gospodarsko javno službo po tem zakonu izvaja družba Termoelektrarna Šoštanj d.o.o., Cesta Lole Ribarja 18, 3325 Šoštanj (v nadaljnjem besedilu: izvajalec gospodarske javne službe);
- (2) Gospodarska javna služba se zagotavlja in opravlja v obliki in na način, kot določa ta zakon. Za ostala vprašanja, ki jih ne določa ta zakon, se določbe zakona, ki ureja gospodarske javne službe in zakona, ki ureja gospodarske družbe, uporabljajo subsidiarno.
- (3) Ob upoštevanju namena tega zakona izvajalec gospodarske javne službe s svojimi proizvodnimi viri, ki imajo uporabno dovoljenje na dan 31. 12. 2024, proizvaja in distributerju toplote dobavlja zadostne količine toplote za potrebe odjemalcev v obstoječi distribucijski sistem v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj, in sicer na zanesljiv, varen, kontinuiran in stroškovno učinkovit način ob upoštevanju njihovih tehničnih lastnosti in omejitev.
- (4) Optimalni način angažiranja proizvodnih virov mora izvajalec gospodarske javne službe določiti z letnim načrtom obratovanja, ki je pripravljen za vse možne letne temperaturne razmere na način, da je skladen s prejšnjim odstavkom.
- (5) Letni načrt obratovanja pripravi izvajalec gospodarske javne službe v skladu s potrebami distributerja toplote za vsako koledarsko leto in ga po potrditvi s strani nadzornega sveta izvajalca gospodarske javne službe predloži Agenciji za energijo (v nadaljnjem besedilu: agencija) v pregled in potrditev najkasneje do 1. junija v tekočem letu za naslednje koledarsko leto, ob smiselnem upoštevanju izvajanja veljavnega trajnostnega načrta.

4. člen

(pogodba o izvajanju gospodarske javne službe)

- (1) Republika Slovenija in izvajalec gospodarske javne službe s pogodbo v skladu s tem zakonom uredita medsebojna razmerja v zvezi z izvajanjem gospodarske javne službe, zlasti pa:
 1. predmet pogodbe;
 2. obseg storitev;
 3. način izplačila nadomestila za opravljanje obvezne gospodarske javne službe, ki je predmet tega zakona;
 4. način in roke izpolnjevanja medsebojnih pogodbenih obveznosti;
 5. dolžnost izvajalca obvezne gospodarske javne službe poročati ministrstvu, pristojnemu za energijo o okoliščinah, ki utegnejo vplivati na izvajanje gospodarske javne službe, ki je predmet tega zakona;
 6. način spreminjanja pogodbe.
- (2) Pogodba se sklene za čas trajanja gospodarske javne službe. Za Republiko Slovenijo pogodbo sklene Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada).

5. člen

(čas trajanja gospodarske javne službe)

- (1) Obveznost izvajanja gospodarske javne službe traja od 1. 1. 2025 do 31. 12. 2029.
- (2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka gospodarska javna služba predčasno preneha, ko so zagotovljeni zadostni alternativni proizvodni viri za dolgoročno, zanesljivo in varno oskrbo s toploto odjemalcev v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj v skladu z 20. členom tega zakona.

- (3) Izpolnitev pogojev iz prejšnjega odstavka tega člena Vlada ugotovi s sklepom na podlagi poročila distributerja toplote o zagotavljanju alternativnih proizvodnih virov iz sedmega odstavka 20. člena tega zakona.

6. člen (računovodske evidence)

- (1) Izvajalec gospodarske javne službe mora računovodske evidence voditi transparentno in skladno z zakonom, ki ureja gospodarske družbe, zakonom, ki ureja preglednost finančnih odnosov med državnimi organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti, javnimi podjetji in pravnimi osebami ter veljavnimi računovodskimi standardi.
- (2) Če izvajalec gospodarske javne službe poleg javne gospodarske službe izvaja tudi druge dejavnosti, mora skladno z veljavnimi računovodskimi standardi voditi ločene računovodske evidence in v pojasnilih k računovodskemu izkazu razkriti ločene računovodske izkaze za izvajanje gospodarske javne službe in druge dejavnosti, kot bi se to od njih zahtevalo, če bi te dejavnosti opravljala ločena podjetja.
- (3) Izvajalec gospodarske javne službe mora na način iz prejšnjega odstavka voditi ločene računovodske evidence in v pojasnilih k računovodskemu izkazu razkriti ločene računovodske izkaze za druge dejavnosti, ki niso povezane z izvajanjem gospodarske javne službe.
- (4) Za ločene računovodske izkaze iz prejšnjih dveh odstavkov se štejeta bilanca stanja, izkaz poslovnega izida in izkaz denarnih tokov.
- (5) Izvajalec gospodarske javne službe mora skladno z računovodskimi standardi v svojih notranjih aktih opredeliti sodila za razporejanje sredstev in obveznosti, stroškov in odhodkov ter prihodkov, ki jih upošteva pri vodenju računovodskih evidenc in pripravi ločenih računovodskih izkazov iz prejšnjega odstavka.
- (6) Sodila iz prejšnjega odstavka pregleda revizor in potrdi njihovo ustreznost.
- (7) Izvajalec gospodarske javne službe mora v pojasnilih k računovodskemu izkazu skupaj z ločenimi računovodskimi izkazi, za katere se zahteva ločeno razkrivanje, v celoti razkriti tudi sodila iz petega odstavka tega člena. Pravilnost uporabe sodil letno revidira revizor in o tem pripravi posebno poročilo.

III. FINANCIRANJE GOSPODARSKE JAVNE SLUŽBE

7. člen (viri financiranja gospodarske javne službe)

Gospodarska javna služba se financira iz naslednjih virov:

- iz prihodkov od proizvedene toplote,
- iz prodaje stranskih produktov, ki nastanejo pri proizvodnji toplote (kot so električna energija, elektrofiltrski pepel, sadra, sistemska voda, žlindra),
- iz državnega proračuna,
- iz drugih virov.

8. člen (financiranje iz prihodkov od proizvedene toplote)

- (1) Za proizvedeno in dobavljeno toploto za potrebe končnih odjemalcev distributer toplote izvajalcu gospodarske javne službe plačuje ceno toplote.
- (2) Ne glede na določbe zakona, ki ureja pogoje za zagotavljanje oskrbe s toploto iz distribucijskih sistemov, je cena toplote, dobavljena s strani izvajalca gospodarske javne službe distributerju

toplote, v času trajanja gospodarske javne službe enaka ceni za toploto, ki je veljala na dan 1. oktober 2024, in se usklajuje letno z inflacijo.

- (3) Izvajalec gospodarske javne službe ceno za toploto vsako leto izvajanja gospodarske javne službe 15. januarja uskladi z inflacijo.

9. člen

(financiranje iz prodaje stranskih produktov, ki nastanejo pri proizvodnji toplote)

- (1) Stranske produkte, ki nastanejo pri proizvodnji toplote, kot so električna energija, elektrofitrski pepel, sadra, sistemska voda in žlindra, izvajalec gospodarske javne službe proda na trgu.
- (2) Proizvedena električna energija, ki izvira iz obratovanja proizvodnih virov za potrebe izvajanja gospodarske javne službe se v obsegu od 70 % do 90 % predvidenega letnega diagrama proizvodnje za leto vnaprej proda v enem ali več poslih najkasneje do konca tekočega leta.
- (3) Center za podpore iz 18. člena Zakona o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 121/21, 189/21 in 121/22 – ZUOKPOE) izvaja v okviru obvezne državne gospodarske javne službe tudi prodajo proizvedene električne energije iz prejšnjega odstavka v obliki javnih razpisov, ali pa jo v obliki javnih razpisov izvede neposredno izvajalec gospodarske javne službe.
- (4) Razlike med dolgoročno prodano električno energijo in dejansko napovedano proizvodnjo električne energije za dan vnaprej izvajalec gospodarske javne službe kupuje in/ali prodaja sam ali preko pogodbenega izvajalca na ustrezni borzi s točko dobave znotraj Slovenije za dan vnaprej. V primeru, da izvajalec gospodarske javne službe sodeluje s pogodbenim izvajalcem, se ta izbere na javnem razpisu.
- (5) Sprememba obratovanja znotraj posameznega dneva, ki ni posledica sprememb odjema toplote ali nepredvidenih tehničnih omejitev, je lahko samo posledica potreb sistema operaterja elektroenergetskega omrežja.
- (6) Odstopanja realizirane proizvodnje električne energije od tržnih planov se poravnajo preko bilančnega obračuna skladno s pravili za delovanje relevantnega trga.

10. člen

(financiranje iz državnega proračuna)

- (1) Izvajalec gospodarske javne službe je upravičen do nadomestila za izvajanje gospodarske javne službe.
- (2) Sredstva iz prejšnjega odstavka se zagotavljajo v proračunu države.
- (3) Obseg načrtovanih pravic porabe za izvajanje gospodarske javne službe se ugotovi z odločbo agencije iz petega odstavka 17. člena.
- (4) Sredstva v državnem proračunu se zagotovijo iz namenskih prihodkov. Namenski prihodki proračuna države v letih 2024, 2025, 2026, 2027, 2028 in 2029 so dividende družb, ki jih Slovenski državni holding, d.d. v vsakokratnem letnem načrtu upravljanja opredeli v upravljavskem stebru »energetika«, in se jih lahko porabi le za namen izplačila poravnavanja obveznosti iz naslova nadomestila za izvajanje gospodarske javne službe.
- (5) Namenski prihodek proračuna države je tudi soprispevek Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj iz osmega odstavka 20. člena tega zakona.
- (6) Za financiranje gospodarske javne službe se namenska sredstva iz četrtega in petega odstavka tega člena zagotavljajo na namenski postavki pri ministristvu, pristojnemu za energijo. Če namenska sredstva niso zagotovljena v obsegu, ki omogoča financiranje javne službe, se sredstva zagotovijo iz nenamenskih sredstev, s prerazporeditvami pravic porabe znotraj proračuna Republike Slovenije.

11. člen
(drugi viri)

- (1) Izvajalec gospodarske javne službe znižuje potrebo po financiranju gospodarske javne službe iz prejšnjega člena tega zakona tako, da lahko morebitno električno energijo, ki ni stranski produkt proizvodnje za potrebe izvajanja gospodarske javne službe po tem zakonu, proda na trgu smiselno na način, kot je določen v četrtem odstavku 9. člena tega zakona, pod pogojem, da ohranja učinkovito konkurenco na trgu in da prihodki iz njene prodaje na trgu presegajo stroške te dodatne proizvodnje.
- (2) Tudi vsi drugi prihodki izvajalca gospodarske javne službe se uporabijo za financiranje gospodarske javne službe.

IV. VIŠINA IN DOLOČITEV NADOMESTILA

12. člen
(višina nadomestila)

Višina nadomestila za izvajanje gospodarske javne službe se določi kot razlika med upravičenimi stroški iz 13. člena in prihodki iz 16. člena tega zakona.

13. člen
(upravičeni stroški)

- (1) Upravičeni stroški so stroški, ki jih agencija določi in prizna v skladu z določbami tega zakona in vsebujejo upravičene stroške energentov, energije, obratovanja, investicijskega in tekočega vzdrževanja (ne pa tudi amortizacije), finančne stroške, strošek obratnega kapitala, ter druge upravičene stroške, ki so nujno potrebni za izvajanje gospodarske javne službe.
- (2) Upravičeni stroški se delijo na obvladljive in neobvladljive stroške.

14. člen
(obvladljivi stroški)

- (1) Obvladljivi stroški so stroški, ki jih izvajalec gospodarske javne službe lahko obvladuje in med drugim zajemajo:
 - fiksne interne stroške poslovanja oziroma storitev za potrebe izvajanja gospodarske javne službe, ki niso oddane zunanjim izvajalcem;
 - druge variabilne stroške poslovanja in tekočega vzdrževanja za potrebe izvajanja gospodarske javne službe, brez stroška energentov in emisij;
 - investicijsko vzdrževanje za potrebe izvajanja gospodarske javne službe;
 - strošek odplačila glavnice in obresti kredita Evropske investicijske banke;
 - strošek lignita.
- (2) Obvladljivi stroški se pri izračunu nadomestila upoštevajo na podlagi tehničnih normativov, ki jih na predlog izvajalca gospodarske javne službe določi agencija (v nadaljnjem besedilu: upoštevni obvladljivi stroški).
- (3) V primeru, da je dejanska višina obvladljivih stroškov nižja od upoštevni obvladljivih stroškov, se višina nadomestila v naslednjem koledarskem letu zniža za polovico razlike med dejansko višino obvladljivih stroškov in upoštevni dejanskimi stroški, pri čemer razlika med dejansko višino obvladljivih stroškov in upoštevni dejanskimi stroški, za katero se v naslednjem koledarskem letu višina nadomestila ne znižuje, ne sme presežati 10 % stroška dela izvajalca gospodarske javne službe v preteklem koledarskem letu.

15. člen
(neobvladljivi stroški)

- (1) Neobvladljivi stroški so stroški, ki jih izvajalec gospodarske javne službe ne more obvladovati in med drugim vsebujejo:
 - fiksne stroške poslovanja oziroma storitev za potrebe izvajanja gospodarske javne službe, ki so oddane zunanjim izvajalcem za ustrezno tržno nadomestilo;
 - strošek materiala, ostalih energentov in emisij, potrebnih za izvajanje gospodarske javne službe;
 - druge finančne stroške in strošek obratnega kapitala, ki je potreben za izvajanje gospodarske javne službe.
- (2) Neobvladljivi stroški se pri izračunu nadomestila upoštevajo v dejanski višini in v skladu s podatki o stroških in odhodkih, ki izhajajo iz računovodskega poročanja, pri čemer agencija izvaja nadzor nad upravičenostjo teh stroškov.
- (3) Stroški iz prve alineje prvega odstavka tega člena, ki presegajo vrednost 40.000 EUR na leto na posameznega zunanjega izvajalca, se štejejo za upravičene stroške iz 13. člena zgolj v primeru, da je na sklenitev pogodbe z zunanjim izvajalcem podal soglasje nadzorni svet izvajalca gospodarske javne službe.

16. člen (prihodki)

Prihodki so vsi prihodki izvajalca gospodarske javne službe, ki zajemajo prihodke od proizvedene toplote, prihodke od prodaje stranskih produktov in ostale prihodke.

17. člen (postopek za določitev izhodiščne višine letnega nadomestila)

- (1) Izvajalec gospodarske javne službe mora za vsako prihodnje koledarsko leto izvajanja gospodarske javne službe najkasneje do 1. junija tekočega leta na agencijo vložiti zahtevo za določitev izhodiščne višine letnega nadomestila na podlagi načrtovanega obsega gospodarske javne službe (v nadaljevanju besedila: izhodiščno letno nadomestilo), ki je skladen z načrtom obratovanja iz 3. člena tega zakona. Zahtevo posreduje tudi v vednost ministrstvu, pristojnemu za energijo.
- (2) Sestavni del zahteve za določitev izhodiščnega letnega nadomestila so najmanj naslednji podatki in dokumentacija:
 1. načrtovani količinski obseg izvajanja gospodarske javne službe;
 2. načrtovana struktura in višina upravičenih stroškov;
 3. predlog tehničnih normativov za določitev upoštevanih obvladljivih stroškov, ki so bili uporabljeni v izračunu izhodiščnega letnega nadomestila;
 4. dokumentacija, s katero se utemeljujejo cene upravičenih neobvladljivih stroškov, ki so bili uporabljene v izračunu izhodiščne cene toplote;
 5. načrtovani obseg prihodkov po vrsti in višini;
 6. izračun izhodiščnega letnega nadomestila;
 7. načrtovani finančni model s predvidenimi denarnimi tokovi, ki vsebuje projekcijo prihodkov in stroškov;
 8. mesečno dinamiko izplačila izhodiščnega letnega nadomestila;
 9. morebitne odbitne postavke v skladu z zadnjim odstavkom 14. člena tega zakona;
 10. druge elemente, ki so ob upoštevanju ciljev in namena tega zakona relevantni za izvajanje gospodarske javne službe na stroškovno učinkovit, zanesljiv in varen način.
- (3) Zahtevo iz prvega odstavka tega člena predhodno pregleda in potrdi nadzorni svet izvajalca gospodarske javne službe.
- (4) Izvajalec gospodarske javne službe mora na morebitno zahtevo agencije predložiti dodatna zahtevana dokazila ali vlogo dopolniti v desetih delovnih dneh.

- (5) Agencija na podlagi popolne zahteve v 30 delovnih dneh izda odločbo, s katero odloči o višini izhodiščnega letnega nadomestila in o mesečni dinamiki izplačila izhodiščnega letnega nadomestila ter o tehničnih normativih za ugotavljanje upoštevni obvladljivih stroškov, ki se uporabljajo pri izračunu izhodiščnega letnega nadomestila in pri izračunu končnega letnega nadomestila iz 19. člena tega zakona.
- (6) Na podlagi odločbe agencije iz prejšnjega odstavka ministrstvo, pristojno za energijo, in izvajalec gospodarske javne službe vsako poslovno leto skleneta aneks k pogodbi o izvajanju gospodarske javne službe (v nadaljnjem besedilu: aneks), s katerim določita višino in dinamiko izplačila izhodiščnega letnega nadomestila.
- (7) Agencija lahko sproti kadarkoli preveri vse podatke, na katerih temelji izračun izhodiščnega letnega nadomestila in mesečna dinamika izplačil. Izvajalec gospodarske javne službe je dolžan agenciji mesečno, najkasneje do dvajsetega dne v mesecu za pretekli mesec, posredovati vse podatke, ki so pomembni za preveritev izračuna izhodiščnega letnega nadomestila in za določitev mesečne dinamike izplačil.
- (8) Izvajalec gospodarske javne službe najkasneje do dvajsetega dne v mesecu ministrstvu, pristojnemu za energijo, izstavi mesečni račun v višini, kot izhaja iz aneksa iz šestega odstavka tega člena.

18. člen

(prilagoditev izhodiščnega letnega nadomestila v primeru izrednih okoliščin)

Agencija lahko na obrazložen predlog izvajalca gospodarske javne službe ali po uradni dolžnosti spremeni izhodiščno letno nadomestilo ali mesečno dinamiko izplačil v naslednjih primerih:

- če pride do nepredvidenega dogodka pri proizvodnji lignita, ali drugih okoliščin, ki vplivajo na nemoteno izvajanje gospodarske javne službe ali likvidnostni položaj izvajalca gospodarske javne službe,
- če se spremenijo cene emisijskih kuponov ali plina navzgor ali navzdol za več kot 20 % v primerjavi z uporabljenimi cenami pri določitvi izhodiščnega letnega nadomestila,
- če je potrebno nepredvideno vzdrževanje proizvodnih virov.

19. člen

(postopek za določitev končne višine letnega nadomestila)

- (1) Izvajalec gospodarske javne službe mora vsako leto najkasneje do 1. marca za preteklo koledarsko leto izvajanja gospodarske javne službe na agencijo vložiti zahtevo za določitev končne višine letnega nadomestila (v nadaljevanju besedila: končno letno nadomestilo), o čemer obvesti ministrstvo, pristojno za energijo.
- (2) Sestavni del zahteve za določitev končnega letnega nadomestila so najmanj naslednji podatki in dokumentacija:
 1. dejanski količinski obseg gospodarske javne službe v koledarskem letu;
 2. izkaz upoštevni obvladljivih stroškov, ugotovljenih na podlagi tehničnih normativov, ki jih je v skladu s petim odstavkom 19. za relevantno obdobje določila agencija;
 3. dokumentacija, s katero se utemeljujejo cene upravičenih neobvladljivih stroškov, ki so bili uporabljene v izračunu izhodiščne cene toplote;
 4. obseg prihodkov po vrsti in višini;
 5. predlog izračuna končnega letnega nadomestila;
 6. morebitne odbitne postavke v skladu z zadnjim odstavkom 14. člena;
 7. druge elemente, ki so ob upoštevanju ciljev in namena tega zakona relevantni za izvajanje gospodarske javne službe na stroškovno učinkovit, zanesljiv in varen način.
- (3) Izvajalec gospodarske javne službe mora na morebitno zahtevo agencije predložiti dodatna dokazila v desetih delovnih dneh. Agencija v roku 60 dni od prejema popolne zahteve izračuna in z odločbo določa višino končnega letnega nadomestila.

- (4) V primeru, da je končno letno nadomestilo nižje od izplačanega izhodiščnega letnega nadomestila, se izvajalcu gospodarske javne službe preveč izplačano nadomestilo odšteje od prvega oziroma prvih naslednjih izplačil izhodiščnega letnega nadomestila v skladu z mesečno dinamiko izplačila izhodiščnega letnega nadomestila po izdaji odločbe iz prejšnjega odstavka. V primeru, da je končno letno nadomestilo višje od izhodiščnega letnega nadomestila, se izvajalcu gospodarske javne službe v roku, ki ga določa zakon, ki ureja izvrševanje proračuna Republike Slovenije, v enkratnem znesku izplača primanjkljaj. Izvajalec gospodarske javne službe za poračun iz tega odstavka izstavi ministrstvu, pristojnemu za energijo, ustrezen račun oziroma dobropis.
- (5) Računsko sodišče vsako leto revidira pravilnost in smotrnost poslovanja izvajalca gospodarske javne službe po tem zakonu.

V. ZAGOTOVITEV ALTERNATIVNIH PROIZVODNIH VIROV, RAZPOREJANJE IN UMEŠČANJE V PROSTOR

20. člen

(zagotovitev alternativnih proizvodnih virov)

- (1) Mestna občina Velenje, Občina Šoštanj ter distributer toplote morajo zagotoviti nove proizvodne vire, ki bodo skupaj z vsemi drugimi razpoložljivimi ne-premogovnimi proizvodnimi viri, ki dobavljajo toploto v distribucijski sistem distributerja toplote (v nadaljevanju besedila: alternativni proizvodni viri), zagotovili zanesljivo in varno oskrbo odjemalcev v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj s toploto brez bloka 5 in bloka 6 izvajalca gospodarske javne službe najkasneje do 31. decembra 2029, pri čemer sledijo zlasti trajnostnemu načrtu.
- (2) Mestna občina Velenje, Občina Šoštanj ter distributer toplote morajo neposredno ali posredno z alternativnimi proizvodnimi viri zagotoviti najmanj 40 MW dodatne nazivne moči alternativnih proizvodnih virov za dobavo toplote v distribucijski sistem distributerja toplote najkasneje do konca leta 2027.
- (3) Distributer toplote mora najkasneje do konca leta 2028 prenoviti in dodatno izolirati distribucijski sistem, ki ga upravlja.
- (4) Distributer toplote za namen izpolnitve obveznosti iz prvega do tretjega odstavka tega člena najkasneje do 1. julija 2025 angažira zunanjega izvajalca z ustreznimi strokovnimi in tehničnimi znanji za izvedbeno podporo in izvedbo investicij pri zagotovitvi alternativnih proizvodnih virov in obnovi distribucijskega sistema, kar vključuje zlasti identifikacijo primernih alternativnih proizvodnih virov, izbiro primernih rešitev in pripravo dokumentacije, potrebne za izvedbo alternativnih proizvodnih virov.
- (5) V primeru, da distributer toplote obveznosti iz prejšnjega odstavka ne izpolni, lahko vlada v svojem imenu in za račun distributerja toplote v skladu z 28. členom Zakona o javnem naročanju (Uradni list RS, št. 91/15, 14/18, 121/21, 10/22, 74/22 – odl. US, 100/22 – ZNUZSZS, 28/23 in 88/23 – ZOPNN-F) dela odda izvajalcu, ki je v 100% lasti Republike Slovenije ali izvajalcu izbranemu na podlagi javnega razpisa. Republika Slovenija v tem primeru izvedbo alternativnih proizvodnih virov sofinancira do višine 45 % upravičenih stroškov.
- (6) Zunanji izvajalec, ki ga je angažiral distributer toplote ali vlada, lahko sodeluje v nadaljnjih postopkih za izvedbo alternativnih proizvodnih virov.
- (7) Mestna občina Velenje, Občina Šoštanj ter distributer toplote morajo o izvedenih aktivnostih in časovnem načrtu zagotavljanja alternativnih proizvodnih virov polletno, do 30. junija in do 31. decembra vsako koledarsko leto v času trajanja gospodarske javne službe, obveščati ministrstvo, pristojno za energijo.
- (8) V primeru, da Mestna občina Velenje, Občina Šoštanj ter distributer toplote ne izpolnijo obveznosti iz drugega odstavka tega člena, Mestna občina Velenje in Občina Šoštanj s 1. januarjem 2028

prevzameta del financiranja nadomestila iz 10. člena tega zakona v višini 1 % končne višine letnega nadomestila, in sicer vsaka od njiju v razmerju glede na delež glasovalnih pravic distributerja toplote, pri čemer se glasovalne pravice preostalih družbenikov pri tem izračunu ne upoštevajo.

- (9) V primeru, da ministrstvo, pristojno za energijo, na podlagi polletnega poročila iz sedmega odstavka tega člena ugotovi, da obveznosti v roku iz drugega odstavka tega člena niso bile izpolnjene, Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj z odločbo naloži plačilo soprispevka iz prejšnjega odstavka.
- (10) V primeru, da do 1. julija 2025 ni izpolnjena obveznost iz četrtega odstavka tega člena, postaneta Mestna občina Velenje in Občina Šoštanj soudeleženi pri nadomestilu v višini 200.000 eurov, in sicer vsaka od njiju v razmerju glede na delež glasovalnih pravic distributerja toplote, pri čemer se glasovalne pravice preostalih družbenikov pri tem izračunu ne upoštevajo. Ministrstvo, pristojno za energijo, z odločbo naloži plačilo soprispevka po tem odstavku.
- (11) Soprispevek iz devetega in desetega odstavka tega člena Mestna občina Velenje in Občina Šoštanj nakažeta na namensko postavko iz šestega odstavka 10. člena tega zakona.

21. člen

(razporejanje proizvodnih virov)

- (1) Distributer toplote je glede vsakokratnih potreb dolžan kupiti vse razpoložljive količine toplote iz alternativnih proizvodnih virov, če ti zadostujejo za celovito potrebo po toploti ali če ti zadostujejo za celovito potrebo po toploti skupaj s toploto, ki jo zagotavlja izvajalec gospodarske javne službe brez bloka 5 in bloka 6. Če toplota iz alternativnih virov in virov izvajalca gospodarske javne službe, brez bloka 5 in bloka 6, skupaj ne zadošča za celotno potrebo po toploti, je distributer toplote dolžan kupiti vso potrebno toploto od izvajalca gospodarske javne službe.
- (2) Izvajalec gospodarske javne službe in distributer toplote morata skleniti operativni protokol za postopek optimalnega razporejanja razpoložljivih virov toplote (v nadaljnjem besedilu: protokol) glede na vsakokratno napoved in dejanski odjem s strani distributerja toplote.
- (3) Protokol iz prejšnjega odstavka je potrebno prilagajati glede na zagotavljanje alternativnih proizvodnih virov iz prejšnjega člena tega zakona, pri čemer morajo k protokolu pristopiti tudi upravljavci alternativnih proizvodnih virov. Protokol mora določati prioritarno razvrščanje virov toplote na način, da se zmanjšuje višina potrebnega nadomestila za izvajanje gospodarske javne službe po tem zakonu, pri je treba zagotavljati obratovanje na zanesljivo, varno in kontinuirano dobavo toplote.

22. člen

(umeščanje v prostor)

- (1) Na območju parcel, ki so bile v lasti izvajalca gospodarske javne službe na dan 1. januar 2024, in na območju pridobivalnega prostora družbe Premogovnik Velenje d.o.o., na katerega se nanaša rudarska pravica, podeljena navedeni družbi z Uredbo o podelitvi rudarske pravice imetnikom dovoljenj za raziskovanje oziroma pridobivanje mineralnih surovin (Uradni list RS, št. 103/00, 81/02, 26/18, 60/18, 62/19, 97/20, 124/20, 152/20, 168/20, 191/20, 22/21, 31/21, 31/21, 54/21, 74/21, 87/21, 6/22, 38/22, 47/22, 79/23, 47/24 in 70/24), je ne glede na veljavni energetski koncept, občinski prostorski načrt in ne glede na določbe ostalih prostorskih izvedbenih aktov, dopustna postavitev proizvodnih virov na obnovljive vire energije, ki so potrebni za zagotovitev alternativnih proizvodnih virov.
- (2) Za vse posege iz drugega odstavka tega člena je treba izvesti predhodni postopek skladno z zakonodajo s področja varstva okolja.
- (3) Ne glede na predpise, ki urejajo razvrščanje vodnih teles, se Družmirsko jezero s tem zakonom opredeli kot umetno vodno telo.

VI. OMEJITEV PREJEMKOV

23. člen
(omejitev prejemkov)

- (1) Prejemki zaposlenih in poslovodnih oseb pri izvajalcu gospodarske javne službe so omejeni v skladu z internimi akti Slovenskega državnega holdinga, d.d. in vsakokratno veljavno zakonodajo.
- (2) SDH kot zastopnik edinega družbenika izvajalca gospodarske javne službe lahko s sklepom dodatno omeji prejemke zaposlenih in poslovodnih oseb pri izvajalcu gospodarske javne službe.

VII. DRUGE AKTIVNOSTI, POTREBNE ZA IZVAJANJE GOSPODARSKE JAVNE SLUŽBE

24. člen
(obratovanje bloka 5)

- (1) Izvajalec gospodarske javne službe vzdržuje blok 5 v mirovanju na način, da je kadarkoli možen ponovni zagon. Takšno stanje mora izvajalec gospodarske javne službe vzdrževati vse do zaključka remonta (C-inšpekcija) PT 51 in PT 52, kateri je načrtovan za leto 2026.
- (2) Po izvedenem remontu (C-inšpekcija) PT 51 in PT 52, ki je načrtovan za leto 2026, se blok 5 trajno zaustavi.

25. člen
(premog za proizvodnjo toplote)

- (1) Družba Premogovnik Velenje d.o.o. je izvajalcu gospodarske javne službe dolžna zagotavljati količine premoga, ki so potrebne za namen izvajanja gospodarske javne službe po tem zakonu. Družba Premogovnik Velenje d.o.o. lahko količine premoga, ki so potrebne za namen izvajanja gospodarske javne službe po tem zakonu, zagotovi iz lastnih virov ali na uvoznem trgu.
- (2) Cena premoga družbe Premogovnik Velenje d.o.o. se določi s pogodbo med izvajalcem gospodarske javne službe in družbo Premogovnik Velenje d.o.o. Cena se oblikuje po metodi dodatka na upravičene stroške, pri čemer ne sme presegati tržne cene ustreznega premoga na uvoznem trgu, skupaj s stroški in dajatvami, povezanimi z uvozom in dostavo na deponijo izvajalca gospodarske javne službe.
- (3) Na vsakokratno ceno premoga po pogodbi iz prejšnjega odstavka morata podati predhodno soglasje nadzorna sveta obeh družb in vlada.

26. člen
(nakup emisijskih kuponov in plina)

- (1) Izvajalec gospodarske javne službe zagotovi količino plina in emisijskih kuponov, ki so potrebni glede na obseg proizvedene toplote in električne energije skladno s tem zakonom.
- (2) Izvajalec gospodarske javne službe mora pri zagotavljanju plina in emisijskih kuponov zagotavljati upravljanje tveganj skladno s pravili poslovno-finančne stroke.
- (3) Izvajalec gospodarske javne službe mora izpolnjevati obveznosti po tem členu na pregleden in tržni način na relevantnih trgih, ali sam ali preko pogodbenega izvajalca. V primeru, da izvajalec gospodarske javne službe sodeluje s pogodbenim izvajalcem, se ta izbere s pomočjo javnega razpisa.

27. člen
(socialni dialog)

Ne glede na določbo 50. člena Zakona o Slovenskem državnem holdingu (Uradni list RS, št. 25/14 in 140/22) ima za čas veljavnosti tega zakona Sindikat delavcev dejavnosti energetike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: SDE) pravico imenovati enega člana Ekonomsko socialnega strokovnega odbora (v nadaljnjem besedilu: ESSO). Član, ki ga imenuje SDE, lahko deluje v okviru ESSO in daje mnenja in pobude upravi Slovenskega državnega holdinga, d. d., samo s področja ekonomsko socialnih zadev, ki se nanašajo na izvajalca gospodarske javne službe.

VIII. PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

28. člen

(prvi načrt obratovanja)

Izvajalec gospodarske javne službe pripravi prvi načrt obratovanja iz petega odstavka 3. člena tega zakona v roku 14 dni od uveljavitve tega zakona oz. najkasneje do 31. decembra 2024.

29. člen

(določitev izhodiščnega letnega nadomestila v prvem letu izvajanja gospodarske javne službe)

Zahtevo za določitev izhodiščne višine letnega nadomestila iz prvega odstavka 19. člena tega zakona za prvo leto izvajanja gospodarske javne službe izvajalec gospodarske javne službe agenciji vloži do 31. decembra 2024. Agencija odločbo iz petega odstavka 19. člena za prvo leto izvajanja gospodarske javne službe izda najkasneje do 31. januarja 2025.

30. člen

(podporna služba)

- (1) Izvajalec gospodarske javne službe je dolžan v roku 12 mesecev od začetka izvajanja gospodarske javne službe vzpostaviti svoje podporne službe (finance, računovodstvo, pravne storitve, kadrovske storitve, notranje revizije, informacijske storitve, upravljanja korporativne varnosti, varnost in zdravja pri delu, potrebnih za izvajanje gospodarske javne službe) ali oddati javno naročilo zunanjemu izvajalcu za te storitve.
- (2) V prehodnem obdobju, dokler izvajalec gospodarske javne službe ne vzpostavi svojih podpornih služb ali jih ne odda zunanjemu izvajalcu, podporne službe iz prejšnjega odstavka v imenu in za račun izvajalca gospodarske javne službe opravlja družba Holding Slovenske elektrarne d.o.o. proti tržnemu plačilu.
- (3) Plačilo družbi Holding Slovenske elektrarne d.o.o. ali drugemu izbranemu izvajalcu za izvajanje teh storitev v prehodnem obdobju ne sme presegati povprečnega letnega plačila za iste storitve, upoštevajoč leta 2022, 2023 in 2024.

31. člen

(začasen režim dostopa do trgov)

- (1) Izvajalec gospodarske javne službe je dolžan v roku šestih mesecev od začetka izvajanja gospodarske javne službe izpolniti zakonske pogoje, ki so zahtevani za izvajanje načina prodaje električne energije, nakupa plina in emisijskih kuponov skladno s tem zakonom, ali skleniti pogodbo z izvajalcem storitev na podlagi javnega razpisa, ki izpolnjuje te pogoje.
- (2) V prehodnem obdobju, dokler izvajalec gospodarske javne službe ne vzpostavi zakonskih pogojev po prejšnjem odstavku ali storitev ne odda zunanjemu izvajalcu, tržno infrastrukturo za prodajo električne energije, nakupa plina in emisijskih kuponov zagotavlja HSE na podlagi pogodbe. Proizvedena električna energija se mora v prehodnem obdobju po tem odstavku prodati na transparenten način. HSE in izvajalec gospodarske javne službe morata najkasneje do 30. decembra 2024 skleniti pogodbo ali aneks k obstoječi pogodbi na način, da se njuno razmerje prilagodi določbam tega zakona.

32. člen

(uskladitev pogodbe o dobavi toplote distributerju toplote)

Izvajalec gospodarske javne službe in distributer toplote morata v roku treh mesecev po uveljavitvi tega zakona skleniti pogodbo ali aneks k obstoječi pogodbi o dobavi toplote na način, da se njuno razmerje prilagodi določbam tega zakona.

33. člen

(prenos poslovnih deležev in upravljanja)

- (1) Poslovni delež imetnika Holding Slovenske elektrarne d.o.o. v družbi Termoelektrarna Šoštanj d.o.o. (v nadaljevanju besedila: naložba v TEŠ) in v družbi Premogovnik Velenje d.o.o. (v nadaljevanju besedila: naložba v PV) se s 31. decembrom 2024 neodplačno prenese na Republiko Slovenijo.
- (2) Vpis spremembe družbenika v sodnem registru se izvede na predlog družbe Holding Slovenske elektrarne d.o.o. na podlagi tega zakona.
- (3) Z naložbama v TEŠ in PV upravlja Slovenski državni holding, d. d.
- (4) Organi Slovenskega državnega holdinga, d.d. morajo v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona pripraviti spremembe aktov o ustanovitvi TEŠ in PV, potrebne za uskladitev s tem zakonom in nemoteno izvrševanje pristojnosti in opravljanje dejavnosti skladno s tem zakonom.
- (5) Ne glede na zakon, ki ureja preprečevanje omejevanja konkurence, prenosi poslovnih deležev in upravljanja po tem členu ne predstavljajo koncentracije v smislu zakona, ki ureja preprečevanje omejevanja konkurence.

34. člen

(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike.

III. OBRAZLOŽITEV:

K 1. členu (vsebina in namen zakona)

S predmetnim zakonom se prebivalstvu, javnim ustanovam in gospodarstvu Šaleške doline (tj. v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj) do vzpostavitve alternativnih virov za dobavo toplote zagotovi oskrba s toplotno energijo, tako da se družbi Termoelektrarna Šoštanj d.o.o. (v nadaljnjem besedilu: TEŠ), kot edinemu proizvajalcu toplote, ki ima zadostne proizvodne vire za regionalno potrebo po toploti, naloži izvajanje gospodarske javne službe proizvodnje toplote in dobave toplote distributerju toplote.

Člen opredeli vsebino gospodarske javne službe po tem zakonu, tj. proizvodnja in dobava toplote distributerju le-te. V danih okoliščinah gre za materialno javno dobrino kot proizvod, katerega trajno in nemoteno proizvodnje v javnem interesu – regije in širše – s tem zakonom zagotovi Republika Slovenija zaradi zadovoljevanja javnih potreb, ker ga ni mogoče zagotavljati na (lokalnem) trgu, infrastrukturne povezave z drugimi trgi pa niso vzpostavljene.

K 2. členu (pomen izrazov)

Člen opredeljuje izraze oziroma pojme, ki jih zakon uporablja.

Blok 5 je 345 MW (bruto električna moč) kotel na premog izvajalca gospodarske javne službe, z oznako velike kurilne naprave VKN3, zgrajen leta 1976 in obnovljen leta 2018. Blok 5 je priključen na sistem daljinskega ogrevanja prek toplotne postaje 2.

Blok 6 je 600 MW (bruto električna moč) kotel na premog izvajalca gospodarske javne službe, z oznako velike kurilne naprave VKN6, zgrajen leta 2015. Blok 6 je priključen na sistem daljinskega ogrevanja prek toplotne postaje 3.

Distributer toplote je družba Komunalno podjetje Velenje d.o.o. (v nadaljnjem besedilu: KPJV) ali drug subjekt, ki na območju Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj izvaja distribucijo toplote kot gospodarsko javno službo. Drug subjekt v tem primeru pušča odprto opcijo, saj Trajnostni načrt za distribucijski sistem toplote za geografsko območje Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj 2022 do 2033 predvideva koncept nove zasnove distribucijskega sistema, kot razdelitev obstoječega distribucijskega sistema na dve veji in sicer za Mestno občino Velenje in Občino Šoštanj. Vsaka veja ima predvidene svoje proizvodne vire in bo funkcionirala kot temperaturno in tlačno zaokrožena celota, kar omogoča, da poleg KPJV dejavnost distributerja v šoštanjskem sistemu izvaja drugi distributer, če se bosta tako dogovorili obe občini.

EIB kredit je izraz v zakonu, ki pomeni kreditno pogodbo Finance Contract (TEŠ – Thermal Power Plant Šoštanj / B) z dne 22. 4. 2010 med Evropsko investicijsko banko kot kreditodajalcem in družbo Termoelektrarna Šoštanj d.o.o. kot kreditojemalcem.

Emisijski kupon je izraz, ki je določen v Zakonu o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 44/22, 18/23 – ZDU-10, 78/23 – ZUNPEOVE in 23/24) ali predpisu, ki ga nadomesti.

Finančni stroški za potrebe tega zakona pomenijo stroške odplačila glavnice in obresti po EIB kreditu ter stroške nadomestila za državno poroštvo za EIB kredit.

Proizvodni viri so energetske objekti, naprave in oprema za proizvodnjo toplote.

»PT 51 in PT 52 sta plinski turbini izvajalca gospodarske javne službe, z oznako SGT-800, proizvajalca Siemens, z oznakama velike kurilne naprave VKN4 in VKN5, ki sta bili nameščeni leta 2008 in delujeta predvsem na zemeljski plin s pomožnim kurilnim oljem, tako da v referenčnih pogojih dosežeta električno moč 42,5 MW. PT 51 in PT 52 sta priključeni na sistem daljinskega ogrevanja prek toplotne postaje 2.

Trajnostni načrt v zakonu pomeni Trajnostni načrt za distribucijski sistem toplote za geografsko območje Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj 2022 do 2033, ki ga je v skladu s 56. členom zakona, ki ureja spodbujanje rabe obnovljivih virov energije, sprejel distributer toplote dne 24. januarja 2023.

V drugem odstavku je določeno, da se glede ostalih izrazov oziroma pojmov uporablja pomen, kot je opredeljen v Zakonu o oskrbi s toploto iz distribucijskih sistemov (Uradni list RS, št. 44/22) in ostalih zakonih s področja energije.

K 3. členu (gospodarska javna služba)

V prvem odstavku člen določa, da se gospodarsko javno službo, tj. proizvodnjo toplote za potrebe Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj, naloži družbi TEŠ kot kritičnemu dobavitelju toplote v regiji, ki ima edini zadostne proizvodne kapacitete za pokrivanje odjema.

V skladu z zakonom, ki ureja gospodarske javne službe, se gospodarske javne službe po splošnem pravilu izvajajo v štirih oblikah (režijski obrat, javni gospodarski zavod, javno podjetje in koncesionirana gospodarska javna služba). Nobena od splošno ustaljenih in predpisanih oblik v konkretnem primeru zaradi specifične problematike, ki jo zakon ureja, ni primerna. Režijski obrat je organizacijska enota uprave in ni pravna oseba, namenjena pa je gospodarskim javnim službam majhnega obsega. Javni gospodarski zavod je namenjen izvajanju gospodarskih javnih služb, ki jih zaradi njihove narave ni mogoče opravljati kot profitne oziroma če to ni njihov cilj. Gospodarska javna služba, ki se izvaja po tem zakonu, ni takšne vrste. Prav tako ni ustrezna oblika javno podjetje. Le-to je namreč kot oblika izvajanja gospodarske službe v izhodišču mišljena za položaje, kjer za določeno javno dobro, ki je predmet gospodarske javne službe, obstaja trg, ki lahko sam (celo profitno) podpira izvajanje te dejavnosti. To izhaja že iz same zakonske dikcije zakona, ki ureja gospodarske javne službe. Skladno z le-tem se namreč gospodarska javna služba izvaja v javnem podjetju, kadar gre za opravljanje ene ali več gospodarskih javnih služb večjega obsega ali kadar to narekuje narava monopolne dejavnosti, ki je določena kot gospodarska javna služba, gre pa za dejavnost, ki jo je mogoče opravljati kot profitno. Dejavnost, ki se bo izvajala kot gospodarska javna služba, bi lahko imela takšne značilnosti le tedaj, če bi se kot gospodarska javna služba izvajala rentabilno in kontinuirano oz. stalno. V konkretnem primeru po vsebini ne gre za izvajanje take dejavnosti, ampak za interventno začasno ukrepanje, ki bistveno vpliva na naravo same dejavnosti, oz. le-to odmakne od pogojev, ki jih zakon predvideva za primere, ko se gospodarska javna služba izvaja v obliki javnega podjetja. Konceptualno oziroma sistemsko je zato javno podjetje neprimerna rešitev. Koncesije pa so po svoji vsebini oziroma naravi namenjene javno-zasebnemu partnerstvu pogodbene narave, ki je namenjeno urejanju zasebnega vlaganja v projekte javnega interesa in/ali s tem povezanim izvajanjem gospodarskih in drugih javnih služb in dejavnosti. V konkretnem primeru ne gre za zasebni projekt, ki je v javnem interesu, ali za zasebni podjem, ki bi bil v javnem interesu, in bi bilo zato potrebno (pogodbeno) urediti medsebojne pravice in obveznosti ter regulatorne aspekte izvajanja javne službe. V preteklosti so javni subjekti sicer podeljevali koncesije tudi tedaj, ko to ni bilo skladno z naravo koncesij, npr. celo javnim subjektom, vendar pa so takšne prakse temeljile na nepoznavanju opredeljenih elementov koncesij. V konkretnem primeru gre za interventno nalaganje kontrahirne dolžnosti izvajalcu gospodarske javne službe za izvajanje določene dejavnosti, ki je ta sicer ne bi izvajal. Ker odločitev za izvajanje gospodarske javne službe v konkretnem primeru niti ni avtonomna odločitev zasebnega subjekta, je koncesija kot oblika izvajanja gospodarske javne službe, ki temelji na (prostovoljni) pritegnitvi zasebnih subjektov v javnopravno sfero, neustrezna rešitev. Ta zakon glede oblike izvajanja gospodarske javne službe zato odstopa od splošnega režima zakona, ki ureja gospodarske javne službe, kar ureja drugi odstavek tega člena. Še vedno pa člen določa, da se omenjena zakona uporabljata subsidiarno (tj. glede vprašanj, ki niso drugače urejena v tem zakonu). Tretji odstavek podrobneje opredeli vsebino izvajanja gospodarske javne službe na obseg količine toplote, ki je potreben odjemalcem v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj, ter naloži obveznost dobave te toplote lokalnemu distributerju toplote (tj. Komunalno Podjetje Velenje d.o.o.) in splošno obveznost varne, zanesljive, kontinuirane in stroškovno učinkovite proizvodnje toplote. Varna proizvodnja toplote je takšna, ki ob upoštevanju veljavnih predpisov in priporočil ne predstavlja nevarnosti za ljudi ali premoženje, oz. ima vpeljane takšne varnostne mehanizme in preventivne ukrepe,

da je ta nevarnost zmanjšana na tisto mero, ki je inherentna dejavnosti, s katero se ukvarja izvajalec gospodarske javne službe. Zanesljiva in kontinuirana proizvodnja toplote predstavlja konkretizacijo iste zahteve, in sicer da izvajalec gospodarske javne službe temelji h konstantni proizvodnji in dobavi toplote, s čim manj nepredvidenih izpadov in prekinitev. Stroškovno učinkovito izvajanje gospodarske javne službe pa pomeni, da se javna služba izvaja s čim nižjimi stroški, ob doseganju zahtev in ciljev tega zakona ter zavez pogodbe o izvajanju gospodarske javne službe, ki se sklene med državo in izvajalcem gospodarske javne službe skladno s 4. členom tega zakona. S tem zakon zasleduje cilj omejitve nastanka proračunskih posledic zgolj na obseg, ki je potreben za zagotovitev toplote regiji, ter skladnosti s pravili EU o državnih pomočeh.

Tretji odstavek izvajanje gospodarske javne službe, tj. proizvodnjo toplote (oziroma povezano nadomestilo) hkrati tudi omeji na tiste proizvodne vire, ki imajo uporabno dovoljenje na dan 31. 12. 2024, s čimer se preprečuje proračunsko financiranje (morebitnih) prihodnih dodatnih proizvodnih virov, ki ne bi bili rentabilni.

Četrty in peti odstavek urejata dolžnosti izvajalca gospodarske javne službe v zvezi z določitvijo oz. sprejemom letnega načrta obratovanja. V le-tem izvajalec gospodarske javne službe ureja strokovna vprašanja, ki terjajo strokovno presojo in se nanašajo na operativni vidik izvajanja gospodarske javne službe, nadzorno funkcijo pa izvaja Agencija za energijo (v nadaljnjem besedilu: agencija), ki vsakokratni letni načrt obratovanja pregleda in odobri, po predhodni potrditvi nadzornega sveta TEŠ.

V načrtu obratovanja izvajalec gospodarske javne službe ob upoštevanju dejanskega odjema porabnikov toplote v Šaleški dolini, stroškovnega in ostalih kriterijev (varnost, zanesljivost) določi, npr. s katerimi proizvodnimi viri naj se energija proizvaja (plinski enoti, Blok 6, blok 5 ...) (t.i. *merit order*), obratovalni profil; tehnični minimum, ki je zaradi tehničnih zahtev proizvodne naprave potreben za njeno normalno obratovanje (tehnično-ekonomski kriteriji, upoštevajoč zeleni prehod); ter druga vprašanja, ki se nanašajo na samo obratovanje proizvodne naprave za namen izvajanja gospodarske javne službe.

K 4. členu (pogodba o izvajanju gospodarske javne službe)

Člen predvideva sklenitev pogodbe o izvajanju gospodarske javne službe med državo in izvajalcem gospodarske javne službe, in sicer z vsebino, kot jo predvideva prvi odstavek tega člena, ter za čas trajanja gospodarske javne službe (drugi odstavek). Gre za pogodbo, ki vsebinsko temelji na zakonu in podrobneje določa elemente izvajanja gospodarske javne službe (npr. glede obsega storitev, načina in rokov izpolnjevanja medsebojnih pogodbenih obveznosti, ipd.), na analogen način, kot to ureja koncesijska pogodba v primeru podelitve koncesije za namen izvajanja gospodarske javne službe skladno z zakonom, ki ureja gospodarske javne službe.

K 5. členu (čas trajanja gospodarske javne službe)

Člen ureja obdobje trajanja obveznosti izvajanja gospodarske javne službe proizvodnje in dobave toplote distributerju toplote za potrebe Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj. Z vidika doseganja namena predpisane obveznosti izvajanja gospodarske javne službe, ki predstavlja interventen ukrep države za zagotavljanje nujno potrebnih storitev prebivalcem na geografsko omejenem območju, je ključna njena časovna omejenost. Ukrep bo v veljavi le toliko časa, kot je predvidoma potrebno za zagotovitev alternativnih virov toplote, kar je nujno tako z vidika zagotavljanja skladnosti s pravili EU o podeljevanju državnih pomoči kot tudi z vidika delitve pristojnosti med državo in lokalnimi samoupravnimi skupnostmi.

Prvi odstavek kot splošno pravilo predpisuje trajanje obveznosti izvajanja gospodarske javne službe v obdobju od 1. 1. 2025 do 31. 12. 2029. Gre za obdobje, ki je dovolj dolgo, da omogoča vzpostavitev alternativnih virov proizvodnje in dobave toplote za potrebe distribucije toplote v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj. Opredeljeno obdobje trajanja obveznosti do konca leta 2029 je tudi skladno s Trajnostnim načrtom za distribucijski sistem toplote za geografsko območje Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj 2022-2033, ki ga je KPV kot izvajalec javne gospodarske službe distribucije toplote v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj sprejel 24. 1. 2023. Načrt predvideva izgradnjo in uvedbo novih

proizvodnih virov za izvedbo zelene transformacije sistema daljinskega ogrevanja Šaleške doline do leta 2030.

Drugi odstavek predvideva predčasno prenehanje gospodarske javne službe v primeru, če so že pred 31. 12. 2030 zagotovljeni zadostni alternativni viri za dolgoročno, zanesljivo in varno celovito oskrbo s toploto odjemalcev v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj. Gospodarska javna služba v tem primeru preneha po samem zakonu. S tem je zagotovljeno, da bo ukrep trajal najkrajši potreben čas, s čimer se zagotavlja skladnost s pravili EU o podeljevanju državnih pomoči in zagotavlja smotrna poraba proračunskih sredstev.

Tretji odstavek določa, da izpolnitev pogojev za predčasno prenehanje obveznosti izvajanja gospodarske javne službe po predhodnem poročanju distributerja toplote ugotovi Vlada. Ugotovitveni akt Vlade nima konstitutivnega učinka in ni pogoj za prenehanje obveznosti izvajanja gospodarske javne službe, saj ta z izpolnitvijo pogojev preneha po samem zakonu. Ugotovitveni akt Vlade ima zgolj deklaratorni učinek in zagotavlja javnost in transparentnost prenehanja gospodarske javne službe ter odpravlja morebiten dvom o tem, ali oziroma kdaj je obveznost prenehala.

K 6. členu (računovodske evidence)

Člen določa obvezo ločenega vodenja računovodskih izkazov s ciljem jasne delitve stroškov po posamezni dejavnosti z namenom lažje in pravilne opredelitve stroškov v postopku izračuna nadomestila. Člen dodatno določa zahteve za ločene računovodske izkaze, nujen prikaz poslov v pojasnilih in glede razkritja in potrditve sodil za razporejanje sredstev in obveznosti, stroškov in odhodkov ter prihodkov distributerja.

K 7. členu (viri financiranja gospodarske javne službe)

Člen sumarno našteje vire financiranja, ki so podrobneje obravnavani v nadaljnjih členih. Viri financiranja gospodarske javne službe so prihodki od proizvedene toplote, prodaja stranskih produktov, ki nastanejo pri proizvodnji toplote (kot so električna energija, elektrofiltrski pepel, sadra, sistemska voda ter žlindra), državni proračun in drugi viri, kamor spada proizvodnja in prodaja električne energije, ki ni stranski produkt proizvedene toplote.

K 8. členu (financiranje iz prihodkov od proizvedene toplote)

Člen določa primarni vir financiranja izvajanja gospodarske javne službe oziroma proizvodnje toplote – prihodke od prodaje dobrine, ki je predmet gospodarske javne službe, tj. proizvedene in dobavljene toplote.

Trenutno je cena, po kateri družba TEŠ dobavlja toploto distributerju toplote KPV, regulirana v skladu ZOTDS in Metodologijo. Če bi se še naprej uporabljala ta cena, določena na podlagi Metodologije, bi distributer toplote na letni ravni za toploto plačeval približno 150 milijonov EUR višjo ceno, kot jo plačuje sedaj, posledično pa bi bila tudi izhodiščna cena za končne porabnike, ki je za gospodinjske odjemalce prav tako regulirana z Metodologijo, nevzdržno visoka. Strošek ogrevanja za povprečno gospodinjstvo v Šaleški dolini, ki je priklopljeno na toplovodno omrežje, bi znašalo približno 20.000 EUR letno.

Zato člen za konkretno razmerje med TEŠ in KPV predvideva odstop od trenutne ureditve (tj. od 19. - 25. člena ZOTDS), pri čemer zasleduje ceno toplote, ki v končni posledici za porabnike ne bo predstavljala spremembe. Tako ohranja ceno toplote, ki je veljala na dan 1. oktober 2024 in ki znaša 47,7608 EUR/MWh, ta pa se nato letno usklajuje z inflacijo. Ta cena toplote se nato upošteva kot vhodni strošek za izračun izhodiščne cene za končne porabnike v skladu z ZOTDS in Metodologijo, s čimer se torej zagotavlja oziroma v bistvenem ohranja trenutni stroškovni položaj odjemalcev v regiji in preprečuje obogatitev distributerja toplote na račun nižje cene toplote, ki jo omogoča financiranje iz državnega proračuna.

K 9. členu (financiranje iz stranskih produktov, ki nastanejo pri proizvodnji toplote)

Člen določa nadaljnji vir financiranja izvajanja gospodarske javne službe oziroma proizvodnje toplote – tj. prihodke od prodaje stranskih proizvodov, zlasti električne energije, pa tudi elektrofiltrski pepel, sadre, sistemske vode ter žlindre.

Glede na tehnične značilnosti proizvodnih virov izvajalca gospodarske javne službe plinski viri (zlasti ob upoštevanju njihove razpoložljivosti, zanesljivosti in smotnega načina obratovanja, ki zagotavlja kontinuirano in nepretrgano proizvodnjo toplote), glede na zunanje temperature in posledični toplotni odjem v znatnem delu leta ne bodo zadoščali za popolno pokrivanje potreb regije po toploti. Tako bo v teh okoliščinah toploto zagotavljal premogovni proizvodni vir. Tehnološki proces bloka 6 ima ob proizvodnji ustrezne količine toplote tudi posledico proizvodnje električne energije. Obseg proizvodnje električne energije je v tem kontekstu odvisen od toplotnega odjema. Prihodki od prodaje stranskega produkta električne energije bodo tako delno financirali izvajanje gospodarske javne službe oziroma krili del stroškov proizvodnje toplote. Smiselno enako velja za ostale stranske produkte.

Glede na navedeno člen torej zasleduje blažitev finančnih posledic interventnega ukrepa na državni proračun, saj je nadomestilo za izvajanje gospodarske javne službe ustrezno nižje.

Z namenom omejitve vpliva na cene na trgu električne energije ter z namenom transparentnosti in predvidljivosti prihodkov izvajalca gospodarske javne službe se večina proizvedene električne energije proda v obliki letnega diagrama proizvodnje. Zaradi negotovosti dolgoročne prognoze potreb po toploti se v obliki letnega diagrama proizvodnje izvede prodaja 70 % do 90 % količin diagrama planirane letne proizvodnje. Prodaja se zaradi zagotavljanja transparentnosti izvaja v obliki javnih razpisov kot del dejavnosti centra za podpore, ki jo ta izvaja na podlagi zakona, ki ureja spodbujanje rabe obnovljivih virov energije, alternativno pa lahko te razpise, ko bo imel za to vzpostavljene pogoje, izvaja neposredno izvajalec gospodarske javne službe. Z navedenim se zagotovi, da lahko pri prodajah/nakupih sodelujejo vsi tržni udeleženci, vpliv na trg električne energije pa je minimalen.

Manjši del proizvedene električne energije se prodaja na borzi za dan v naprej. Navedeno je potrebno zaradi negotovosti dolgoročne prognoze potreb po toploti. V primeru, da so količine proizvedene električne energije manjše od predvidenih, vsa prodaja pa izvedena v obliki letnega diagrama proizvodnje, mora izvajalec gospodarske javne službe primanjkljaje kupovati na trgu, kar predstavlja višje tveganje kot potencialna dodatna prodaja električne energije. Glede na to, da se prodaja izvaja na uveljavljenih borzah, pa sta tudi v tem delu zagotovljena preglednost in tržno določanje cene.

Zaradi morebitnega izkrivljanja trga znotraj dneva se prodaja proizvedene električne energije izvajalca gospodarske javne službe na trgu znotraj dneva ne izvaja. Če obstajajo utemeljeni tehnični razlogi ali potrebe sistemskega operaterja, se vse trgovanje izvaja preko storitev sistemskega operaterja.

K 10. členu (financiranje iz državnega proračuna)

Izvajanje gospodarske javne službe, torej proizvodnja toplote, se financira tudi iz državnega proračuna v obliki nadomestila. TEŠ tako za izvajanje gospodarske javne službe, tj. za proizvodnjo toplote, pridobiva sredstva tudi iz državnega proračuna, člen pa tako predstavlja pravno podlago za izplačilo teh sredstev. Obseg načrtovanih pravic porabe za izvajanje gospodarske javne službe se ugotovi z odločbo agencije, s katero le-ta odloči o višini izhodiščnega letnega nadomestila in o mesečni dinamiki izplačila izhodiščnega letnega nadomestila ter o tehničnih normativih za ugotavljanje upoštevni obvladljivih stroškov, ki se uporabljajo pri izračunu izhodiščnega letnega nadomestila in pri izračunu končnega letnega nadomestila.

Sredstva proračuna se zagotovijo iz namenskih prihodkov, to sta

- dividende družb, ki jih Slovenski državni holding d.o.o. (v nadaljevanju besedila SDH) v vsakokratnem letnem načrtu upravljanja opredeli v upravljavskem stebru »energetika« in
- soprispevek Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj skladno z 20. členom tega zakona.

Namenska sredstva tega člena se zagotavljajo na namenski postavki pri ministrstvu, pristojnemu za energijo. Če namenska sredstva niso zagotovljena v obsegu, ki omogoča financiranje javne službe, se sredstva zagotovijo iz nenamenskih sredstev, s prerazporeditvami pravic porabe znotraj proračuna Republike Slovenije, saj obstaja tveganje, da v primeru volatilnosti energetskih trgov sredstva v proračunu ministrstva, pristojnega za energijo, za ta namen ne bi zadoščala.

Podrobnejša vsebinska in postopkovna merila za določitev višine nadomestila so podrobneje opredeljena v nadaljnjih členih tega zakona.

K 11. členu (drugi viri)

Za električno energijo, ki ni stranski produkt proizvedene toplote, prav tako pa tudi ni proizvedena ob zagotavljanju tehnične zanesljivosti obratovanja proizvodnega vira, je dovoljena samo prodaja na način, ki ohranja učinkovito konkurenco na trgu, pri čemer je to dopustno zgolj v primerih, ko prihodki od prodaje te električne energije na trgu presegajo stroške, ki nastanejo z njeno proizvodnjo (tržna cena električne energije na MWh presega strošek proizvodnje dodatne ure električne energije na MWh). Na ta način se zasleduje pozitiven učinek na državni proračun, saj se tako znižuje znesek državnega nadomestila.

Električne energija iz komercialnega obratovanja zgolj en od drugih virov, obstajajo pa tudi potencialni drugi viri, ki jih zakon izrecno ne našteva, a zmanjšujejo potrebo po državnem nadomestilu, kot je določeno v drugem odstavku.

K 12. členu (višina nadomestila)

Člen določa izhodiščno formulo oziroma splošen okvir (na najvišji ravni) izračuna višine nadomestila, do katerega je upravičen izvajalec gospodarske javne službe, in sicer se ta določi kot razlika med upravičenimi stroški izvajanja gospodarske javne službe in prihodki družbe TEŠ. Predlagana metodologija nadomestila za storitev splošnega gospodarskega pomena (SGEI) je zasnovana tako, da zasleduje izpolnitev pogojev Altmark testa in Sporočila SGEI.

Merila, ki so podlaga za izračun nadomestila, morajo biti objektivno in pregledno določena vnaprej, da podjetja, ki prejmejo nadomestilo, ne bi imela gospodarske prednosti pred konkurenčnimi podjetji. Vnaprejšnja določitev meril za nadomestilo ne pomeni, da mora biti nadomestilo izračunano na podlagi posebne formule (npr. cene na dan, obrok, potnika ali število uporabnikov). Pomembno pa je, da je od začetka jasno, kako se bo nadomestilo določilo. Kadar se organ odloči, da bo dodelil nadomestilo za kritje vseh stroškov izvajalca, mora biti že od začetka določeno, kako se bodo ti stroški določili in izračunali. V navedenem okviru se lahko upoštevajo samo stroški, ki so neposredno povezani z opravljanjem storitve splošnega gospodarskega pomena. Odbiti se morajo vsi prihodki, ki jih ima podjetje z opravljanjem storitve splošnega gospodarskega pomena. Kadar je predviden pregled zneska nadomestila med obdobjem pooblastitve, morata biti v aktu o pooblastitvi določena način izvedbe tega pregleda in morebiten učinek, ki ga lahko ima na celotni znesek nadomestila.

Kadar se izvajanje storitev splošnega gospodarskega pomena ne dodeli na podlagi postopka javnega razpisa, je treba znesek nadomestila določiti na podlagi analize stroškov, ki bi jih imelo povprečno dobro vodeno podjetje, ki razpolaga z ustreznimi materialnimi viri, ki mu omogočajo izpolnjevanje potrebnih zahtev za opravljanje javne storitve, pri izpolnjevanju teh obveznosti. Taka določitev nadomestila preprečuje, da bi se kot merilo uporabili visoki stroški neučinkovitega podjetja.

Metodologija, ki je vsebinsko podrobneje opredeljena v nadaljevanju od 13. do 19. člena tako zasleduje stroškovno učinkovitost izvajanja gospodarske javne službe.

K 13. členu (upravičeni stroški)

Člen vsebinsko napolni pojem upravičenih stroškov iz formule za izračun nadomestila. Člen določa osnovne elemente in usmeritve glede upravičenih stroškov, ki jih določi in prizna Agencija. Metodologija temelji na principu ugotavljanja upravičenih stroškov za izvajanje gospodarske javne službe.

Drugi odstavek določa, da se upravičeni stroški delijo na obvladljive in neobvladljive stroške, ki so v nadaljnjih členih podrobneje vsebinsko obravnavani.

Delitev na obvladljive in neobvladljive stroške zagotavlja vzpodbude za stroškovno učinkovitost pri izvajanju gospodarske javne službe, hkrati pa omogoča izogib prekomernemu nadomestilu z normativnim povračilom stroškov za obvladljive stroškovne elemente.

K 14. členu (obvladljivi stroški)

Člen obvladljive stroške opredeli kot stroške, ki jih TEŠ lahko sam obvladuje, ter določi osnovne elemente in primere takih stroškov. Tako na primer z ustrezno kadrovske politiko lahko obvladuje strošek dela (pri čemer na drugi strani količine potrebnih emisijskih kuponov in njihovo ceno ne more obvladovati, ker so tehnično in tržno pogojeni). Gre torej zlasti za naslednje stroškovne skupine:

1. Strošek dela (kar vključuje zlasti plače zaposlenih, nadomestila, socialni in zdravstveni prispevki, dodatno pokojninsko zavarovanje zaposlenih, regres, bonitete, povračila (prehrana, prevoz,...), strošek dnevnic in nočitev, nagrade in drugi prejemki zaposlenih in prispevki delodajalca;
2. Strošek lignita oziroma premoga;
3. Stroški tehničnih storitev in svetovanja;
4. Stroški drugega svetovanja (pravno, finančno, ipd);
5. Stroški izobraževanja;
6. Stroški članarin.

Obvladljivi stroški se pri izračunu nadomestila ne upoštevajo v njihovi dejanski višini, temveč se upoštevajo na podlagi tehničnih normativov oziroma v njihovi normirani višini. S tem se zagotavlja oziroma TEŠ vzpodbuja k boljšemu obvladovanju teh stroškov in tako zasleduje cilj stroškovne učinkovitosti. Z zgoraj naštetimi stroškovnim skupinami se lahko normira oziroma določa, da določene kategorije stroškov ne smejo nastati (npr. niso dovoljeni stroški oglaševanja, donacij, sponzorstev ipd.)

Tehnične normative oziroma normirane stroške določi Agencija na predlog TEŠ-a ter pri tem upošteva relevantne okoliščine in dejavnike, tudi tiste, na katere TEŠ nima vpliva (kot je inflacija), ali druge dejavnike (kot je pričakovano poslabšanje toplotnega izkoristka s časom).

Normativno priznavanje stroškov za potrebe izračuna nadomestila praktično pomeni, da bo TEŠ z nadomestilom prejel bodisi presežna sredstva (če je posloval bolj učinkovito, kot predvideno z normiranim stroškom) bodisi bo imel primanjkljaj (če je posloval manj učinkovito, kot predvideno z normiranim stroškom), zato člen ureja posledice takšnega odstopa. Kot spodbuda za nadaljnje ravnanje v smeri tako učinkovitega nižanja dejanskih stroškov, da so ti nižji celo od priznanih normativov, se v primeru doseganja takšnih rezultatov družbi TEŠ prizna in prepusti polovica dosežene razlike, pri čemer prepuščena sredstva v nobenem primeru ne smejo presegati deset odstotkov letnega stroška plač. Ta možnost tako zasleduje in spodbuja čim bolj učinkovito stroškovno politiko TEŠ, s čimer se zasledujejo ugodni učinki na državni proračun in izpolnjevanje kriterijev Altmark. Tako zadržana sredstva imajo v nadaljevanju učinek dodatnega obratnega kapitala.

K 15. členu (neobvladljivi stroški)

Člen neobvladljive stroške opredeli kot stroške, ki jih TEŠ sam ne more obvladovati, ter določi osnovne elemente in primere teh stroškov. Za razliko od obvladljivih stroškov, ki se pri izračunu nadomestila upoštevajo v normirani višini ne glede na dejansko višino stroška, se pri neobvladljivih stroških pri izračunu nadomestila upošteva dejanska višina teh stroškov. Gre zlasti za naslednje stroške:

- Strošek plina
- Strošek kurilnega olja
- Strošek apnene moke
- Strošek kemikalij
- Strošek lesa
- Strošek Biomase

- Strošek maziv, goriv in olja
- Strošek materiala za čiščenje in zaščito
- Strošek drugega pomožni material
- Strošek električne energije
- Strošek goriva za transportna sredstva
- Strošek nadomestnih delov in material za vzdrževanje OS
- Strošek drobnega inventarja dan v uporabo
- Strošek zaščitnih sredstev danih v uporabo
- Popisne razlike
- Strošek pisarniškega materiala
- Strošek strokovne literature, časopis
- Strošek za drugi porabljeni material
- Strošek mobilne in fiksne telefonije ter dostopa do interneta
- Strošek poštnih storitev
- Strošek prevoznih storitev
- Strošek vzdrževanja NNO
- Strošek vzdrževanja neopredmetenih sredstev
- Strošek najemnine za ostala sredstva
- Strošek zavarovalnih premij
- Strošek bančnih storitev
- Strošek ISO standardov in certifikatov
- Strošek varstva pri delu in zdravstvenih storitev
- Strošek sejnin (nadzorni sveti in revizijske komisije)
- Strošek komunalnih storitev, vodarine, ogrevanje in čiščenje
- Strošek varovanja
- Strošek upravljanja nepremičnin
- Strošek urejanja deponij
- Strošek drugih storitev
- Strošek rezervacij za odpravnine ob upokojitvi
- Strošek rezervacij za jubilejne nagrade
- Strošek nadomestil za uporabo stavbnega zemljišča
- Nepriznani DDV in druge davščine
- Trošarine
- Strošek monitoringa
- Strošek vodnega povračila
- Drugi izdatki za varstvo okolja
- Strošek emisijskih kuponov
- Ekološke takse
- Sodne in upravne takse
- Ostali stroški

K 16. členu (prihodki)

Člen vsebinsko napolni pojem prihodkov iz formule za izračun nadomestila, predpisane v drugem odstavku 8. člena, in sicer kot vse prihodke izvajalca.

K 17. členu (postopek za določitev izhodiščne višine letnega nadomestila)

Zaradi zagotavljanja ustreznega denarnega toka in likvidnosti, TEŠ prejema ustrezno izhodiščno nadomestilo tekom leta, poračun nadomestila v skladu z metodologijo pa se opravi po koncu koledarskega in računovodskega leta, ko so vsi relevantni podatki znani.

Zato člen v prvem odstavku določa, da mora TEŠ za prihodnje koledarsko leto agenciji vložiti zahtevo za določitev izhodiščne višine letnega nadomestila na podlagi načrtovanega obsega izvajanja gospodarske javne službe, ki vsebuje ocene vseh relevantnih postavk za izračun nadomestila ter tudi

predvideno dinamiko izplačevanja glede na projekcije denarnega toka. Z zahtevo TEŠ tudi predlaga normative za obvladljive stroške.

Agencija mora o normativih, o višini izhodiščnega letnega nadomestila, ki temelji na projekcijah, ter o mesečni dinamiki izplačila odločiti v tridesetih dneh. Na podlagi odločbe agencije Republika Slovenija in TEŠ vsako poslovno leto skleneta aneks k pogodbi o opravljanju gospodarske javne službe iz 3. člena tega zakona za tekoče leto, s katerim uredita povezana medsebojna razmerja.

Nadzorno funkcijo izvaja agencija, ki ima skladno s sedmim odstavkom tega člena pristojnost, da pregleda vse podatke, na katerih temeljijo relevantni izračuni; da bo Agencija lahko izvajala to pristojnost, pa sedmi odstavek TEŠ-u nalaga dolžnost mesečnega sporočanja teh podatkov.

Osmi odstavek je izvedbene narave in določa način izplačila nadomestila izvajalcu gospodarske javne službe.

K 18. členu (prilagoditev izhodiščnega letnega nadomestila v primeru izrednih okoliščin)

Člen Agenciji daje možnost, da v izrednih primerih spremeni izhodiščno letno nadomestilo ali mesečno dinamiko izplačila (bodisi navzgor, bodisi navzdol), kar lahko stori bodisi po uradni dolžnosti ali na predlog TEŠ-a. Ta možnost je relevantna za primere višje sile ali druge dogodke, ki jih v času vložitve zahteve za določitev izhodiščnega letnega nadomestil, tehničnih normativov in mesečne dinamike izplačila oziroma v času odločanja o teh vprašanih ni mogoče predvideti, lahko pa pomembno vplivajo na izvajanje gospodarske javne službe oziroma na (ne)likvidnost TEŠ. Ker gre za izjemo, jo je treba kot takšno tudi ozko razlagati, kar pomeni, da bo agencija to možnost lahko uporabila le v izjemnih primerih.

K 19. členu (postopek za določitev končne višine letnega nadomestila)

Ta člen je vsebinsko izpeljan iz 12. člena in določa postopek za določitev končnega letnega nadomestila. Konkretnije, predvideva, da TEŠ do določenega datuma agenciji vloži zahtevo za določitev končne višine letnega nadomestila (z obvestilom ministrstvu, pristojnemu za energijo), z zakonsko predvideno vsebino, na tej podlagi pa agencija določi končno letno nadomestilo. Odstopanja (primanjkljaj ali presežek) se ustrezno poračunajo, tj. primanjkljaj se izplača izvajalcu gospodarske javne službe, presežek pa se vrne.

Ker gre za porabo javnih sredstev, ta člen določa tudi pristojnost Računskega sodišča, da revidira poslovanje izvajalca gospodarske javne službe in višino končnega letnega nadomestila.

K 20. členu (zagotovitev alternativnih proizvodnih virov)

V tem členu so določene obveznosti Mestne občine Velenje, Občine Šoštanj in distributerja toplote v navedenih občinah v zvezi z zagotavljanjem alternativnih virov toplote, s čimer bo tudi po prenehanju oskrbe s toploto iz blokov 5 in 6 TEŠ zagotovljena nemotena in zanesljiva oskrba odjemalcev v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj.

Prvi odstavek določa obveznost Mestne občine Velenje, Občine Šoštanj in distributerja toplote, da najkasneje do 31. 12. 2029, ko preneha obveznost izvajanja gospodarske javne službe po tem zakonu, vzpostavijo sistem več proizvodnih virov, ki bo nadomestili premogovne proizvodne vire (blok 5 in blok 6). Da bi zagotovili, da bo tak sistem najkasneje do konca leta 2029 sposoben zagotavljati zadostno količino toplote v distribucijsko omrežje in da bo omogočena zanesljiva in varna oskrba odjemalcev v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj s toploto brez blokov 5 in 6 TEŠ, je v primeru vzpostavitve sistema določena obveznost postopnega povečevanja skupne nazivne moči takega sistema za dobavo toplote v distribucijski sistem distributerja toplote z vmesnim mejnikom. Rok, določen za povečevanje skupne nazivne moči sistema oziroma za vmesni mejnik, naslovnike obveznosti zavezujejo k pravočasnemu in proaktivnemu pristopu k zagotavljanju novih proizvodnih virov toplote.

Tretji odstavek distributerju toplote kot upravljavcu nalaga obveznost prenovitve in dodatne izolacije sistema za distribucijo toplote v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj, ki je nujna za zagotovitev varne, zanesljive ter energetske in cenovno učinkovite oskrbe odjemalcev s toploto in to do leta 2028, saj se s tem zmanjšujejo izgube v omrežju.

Četrty odstavek nalaga dolžnost distributerju toplote, da do določenega roka (1. julij 2025) angažira zunanjega izvajalca - pravno osebo ali skupino pravnih oseb (tj. konzorcij) - za strokovno podporo pri izpolnitvi obveznosti po tem členu, kar vključuje zlasti identifikacijo primernih alternativnih proizvodnih virov, izbiro primernih rešitev in pripravo dokumentacije, potrebne za izvedbo alternativnih proizvodnih virov. Če tega ne stori, lahko skladno s petim odstavkom to stori [Vlada/resorno ministrstvo], pri čemer v tem primeru lahko javno naročilo odda pravni osebi ali skupini pravnih oseb (tj. konzorcij), ki izpolnjuje pogoje za notranjega naročnika po predpisih o javnem naročanju.

Šesti odstavek ne glede na ostale predpise izrecno dopušča udeležbo oziroma sodelovanje svetovalca iz prejšnjega odstavka tudi v nadaljnjih fazah, kot na primer razvoja projekta, gradnje, obratovanja novih proizvodnih virov in podobno.

Sedmi odstavek Mestni občini Velenje, Občini Šoštanj ter distributerju toplote nalaga obveznost polletnega poročanja o aktivnostih za zagotovitev alternativnih proizvodnih virov.

Osmi odstavek za primer, da Mestna občina Velenje, Občina Šoštanj ter distributer toplote ne dosežejo vmesnega mejnika v roku, predpisanem v drugem odstavku tega člena, kar z odločbo (deveti odstavek) ugotovi ministrstvo, pristojno za energijo, predvideva, da Mesta občina Velenje in Občina Šoštanj prevzameta del bremena financiranja nadomestila za izvajanje gospodarske javne službe, in sicer na način, da v se jima z odločbo ministrstva, pristojnega za energijo naloži vplačilo soprispevka v proračun za ta namen, s čimer se breme prerazporedi.

V kolikor distributer toplote najkasneje do 1. julija 2025 ne angažira zunanjega izvajalca z ustreznimi strokovnimi in tehničnimi znanji za izvedbeno podporo in izvedbo investicij pri zagotovitvi alternativnih proizvodnih virov in obnovi distribucijskega sistema, sta Mestna občina Velenje in Občina Šoštanj kot soustanoviteljici soudeleženi pri nadomestilu v višini 200.000 evrov, in sicer vsaka od njiju v razmerju glede na delež glasovalnih pravic distributerja toplote, pri čemer se glasovalne pravice preostalih družbenikov pri tem izračunu ne upoštevajo. Ministrstvo, pristojno za energijo, z odločbo naloži plačilo soprispevka po tem odstavku.

Soprispevek morata občini nakazati na namensko postavko. Člen kot sredstvo zagotavljanja izpolnjevanja dolžnosti zagotoviti alternativne vire zasleduje časovno omejenost interventnega ukrepa države za zagotavljanje nujno potrebnih storitev prebivalcem na geografsko omejenem območju, kar je nujno z vidika zagotavljanja skladnosti s pravili EU o podeljevanju državnih pomoči.

K 21. členu (razporejanje proizvodnih virov)

Člen vzpostavlja prioriteto alternativnih proizvodnih virov v primeru alternativnih proizvodnih virov, kar bo zniževalo potrebo po nadomestilu in blažilo učinke na javne finance. V kolikor bodo novi alternativni proizvodni viri zadoščali za pokrivanje potrebe po toploti, bo distributer toplote dolžan kupiti iz teh alternativnih proizvodnih virov in ne od TEŠ. S tem se obseg gospodarske javne službe zmanjšuje, posledično pa se zmanjšuje tudi višina nadomestila iz državnega proračuna. Pri tem je bistveno tudi, da zaradi tehničnega minimuma bloka 6 (in bloka 5) to velja zgolj takrat, ko alternativni proizvodni viri lahko v celoti pokrijejo porabo toplote. Če alternativni proizvodni viri dane porabe niso zmožni pokriti v celoti, se toplota odjema zgolj od TEŠ. Ta bo namreč moral obratovati z močjo tehničnega minimuma v vsakem primeru – če bi bil odjem v tem primeru hkrati od alternativnega proizvodnega vira in od TEŠ, bi bila višina nadomestila praviloma višja, kot če bi toploto zagotavljal zgolj blok 6 (ali blok 5).

Ker bo v nekem trenutku po izgradnji alternativnih proizvodnih virov toplote lahko prišlo do razmer, ko bodo priključeni na daljinski sistem proizvodni viri na podlagi različnih tehnologij (npr.: SPTE naprava, kotel na lesno biomaso, toplotna črpalka, zalogovnik toplote, sončna toplarna, ipd) različnih lastnikov, ki bodo imeli interes, da njihova naprava čim bolj obratuje, je potrebno določiti postopek razporejanja proizvodnih virov, glede na dejanske potrebe po toploti, ki se spreminjajo ves čas glede na potrebe odjemalcev in druge zunanje dejavnike (vreme...). Postopek razporejanja je torej potreben za optimizacijo stroškov, zmanjševanje vplivov na okolje, prilagodljivost proizvodnje glede na potrebe in zagotavljanje stabilne oskrbe s toploto. Dobro zasnovan postopek bo omogočil najboljšo kombinacijo teh dejavnikov, kar je ključno za učinkovito delovanje daljinskega ogrevalnega sistema.

Vsak proizvajalec toplote uporablja različne tehnologije in energente, kar pomeni, da se stroški proizvodnje toplote razlikujejo. Cena proizvodnje toplote iz plinskih virov ne bo enaka ceni toplote iz kogeneracijskih naprav ali iz obnovljivih virov, kot je biomasa. Razporejanje mora zagotoviti, da se v sistem vključi toplota, ki je z vidika potrebe po državnem nadomestilu najugodnejša, kolikor je to mogoče. Različni viri toplote imajo različen vpliv na okolje. Obnovljivi viri (npr. biomasa ali sončna energija) imajo praviloma manjši ogljični odtis v primerjavi s fosilnimi gorivi (plin, kurilno olje). Z razporejanjem virov toplote lahko zmanjšamo emisije CO₂ in drugih škodljivih snovi, tako da se v največji meri izkorišča okolju prijaznejše vire, kadar so ti na voljo. Različni viri toplote imajo različno sposobnost prilagajanja spremembam v povpraševanju po toploti skozi dan. Na primer, plinski viri so zelo fleksibilni in lahko hitro prilagajajo moč glede na spremembe v odjemu, medtem ko kogeneracijske enote ali nekatere obnovljive tehnologije morda niso tako fleksibilne. Optimalno razporejanje mora zagotoviti, da so viri, ki so manj fleksibilni, bolj uporabljeni v času stabilnega odjema, medtem ko bolj fleksibilni viri pokrivajo spremenljivost. Potrebno je kontrolirano/dogovorjeno usklajevanje med proizvajalci toplote, da se preprečijo izpadi, obenem pa se mora zagotoviti, da je vedno na voljo zadostna količina toplote, tudi ob konicah porabe, izpadih zaradi okvar ali potreb po vzdrževanju naprav.

K 22. členu (umeščanje v prostor)

Z namenom omogočanja hitrejšega umeščanja v prostor in s tem hitrejšega izgradnje alternativnih proizvodnih virov za proizvodnjo toplote je s tem členom na območju, ki je bilo dne 1. 1. 2024 v lasti TEŠ, in na celotnem pridobivalnem območju Premogovnika Velenje dovoljena postavitve proizvodnih virov za proizvodnjo toplote iz obnovljivih virov energije. Določba zasleduje cilj čim hitrejšega zagotovitve alternativnih virov toplote za potrebe oskrbe odjemalcev v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj, hkrati pa vzpodbuja prehod na obnovljive vire energije in s tem okolju prijaznejši način proizvodnje toplote.

Na resorno ministrstvo, pristojno za energijo, je vložena pobuda za prostorsko umestitev PSE Družmirje na Družmirsko jezero v občini Šoštanj s spremljajočimi in funkcionalno povezanimi prostorskimi ureditvami. Pobuda za DPN je ustrezno obrazložena in utemeljena v prostorskih strateških aktih in razvojnih dokumentih s področja energetike, na katerem je podana. PSE Družmirje bo postavljena na vodno zemljišče v obliki plavajoče konstrukcije, s površino do maksimalno 50% površine Družmirskega jezera. Ob upoštevanju omenjenega deleža pokritosti vodne površine in glede na do sedaj znane podatke o povečevanju površine Družmirskega jezera, bodo vzpostavljeni pogoji za postavitve PSE z nazivno močjo okvirno 140 MWp. PSE Družmirje bo v večjem delu prekrila vzhodni del jezerske površine. PSE Družmirje bo preko nove RTP s 110 kV kablovodom vključena v RTP TEŠ. Za potrebe PSE Družmirje bodo urejene tudi dostopne poti.

Družmirsko jezero, ki spada v porečje Pake, je antropogenega - ugrezninskega nastanka. Nastalo je kot posledica ugreznanja tal nad območjem Velenjskega rudnika lignita in se bo zaradi nadaljevanja ugreznanja še povečalo. To pomeni, da nastanek jezera ustreza definiciji umetnega vodnega telesa iz 6. člena Pravilnika o določitvi in razvrstitvi vodnih teles površinskih voda (Uradni list RS, št. 63/05, 26/06, 32/11 in 8/18), saj gre za površinsko vodo, ki je nastala kot posledica fizičnih posegov v okolje na območju, kjer stoječa površinska voda predhodno ni obstajala. Zato se v drugem odstavku predlaga, da se Družmirsko jezero s tem zakonom opredeli kot umetno vodno telo in da se za prostorske ureditve na tem jezeru upoštevajo enaka merila kot za Velenjsko jezero.

K 23. členu (omejitev prejemkov)

Člen zasleduje stroškovno učinkovitost izvajanja gospodarske javne službe in tako določa, da so prejemki zaposlenih in poslovnih oseb omejeni v skladu z internimi akti SDH, veljavno zakonodajo, dodatno pa se lahko omejijo tudi s sklepom SDH.

K 24. členu (obratovanje bloka 5)

Člen izvajalcu javne službe nalaga obveznost, da vzdržuje peti blok termoelektrarne zaustavljen v mirovanju na način, da je možen ponovni zagon v roku 30 dni od prejema zahteve za zagon. Takšno stanje TEŠ ohranjati do zaključka remonta (C-inšpekcija) plinskih enot (PT 51 in PT 52), ki je načrtovan za leto 2026. Po izvedenem remontu plinskih enot, ki je načrtovan za leto 2026, se blok 5 trajno zaustavi. Obratovanje bloka 5 za zagotavljanje ciljev tega zakona (t.j. zagotavljanje toplote prebivalcem in drugim subjektov v Šaleški dolini) ni potrebno, z njegovo zaustavitvijo pa se zasleduje tudi cilje zelenega prehoda skladno z Nacionalno strategijo za izstop iz premoga.

K 25. členu (premog za proizvodnjo toplote)

Ker je družba PV edini dobavitelj energenta (tj. lignita) za kritičen proizvodni vir toplote (tj. blok 6) družbe TEŠ, ki na letni ravni lahko zagotovi zadostne količine lignita, se družbi PV nalaga kontrahirna dolžnost prodaje oziroma dobave zadostnih količin lignita. Če izkopane količine lignita ne bi zadoščale ali iz drugih razlogov, zlasti ekonomičnosti oziroma stroškovne učinkovitosti, lahko PV lignit oziroma nadomestni premog pridobi tudi na uvoznem trgu.

Zaradi stroškovno učinkovitega izvajanja gospodarske javne službe, izpolnjevanja kriterijev Altmark in nižanja nadomestila iz državnega proračuna se cena lignita določi po metodi dodatka na upravičene stroške, pri čemer pa v nobenem primeru ne sme presegati tržne cene ustreznega lignita oziroma nadomestnega premoga na uvoznem trgu.

K 26. členu (nakup emisijskih kuponov in plina)

Člen v prvem odstavku določa, da mora TEŠ zagotoviti zadostne količine plina in emisijskih kuponov, ki so potrebni glede na obseg prodane oz. proizvedene toplotne energije in električne energije.

Drugi odstavek določa, da mora TEŠ pri tem upoštevati prodane oz. proizvedene količine toplotne in električne energije in relevantno obdobje njihove prodaje oz. proizvodnje, na način, ki je glede na te posle potreben in primeren, da se zagotavlja upravljanje tveganj skladno s pravili poslovnofinančne stroke.

TEŠ sam ali preko pogodbenega izvajalca, izbranega po postopku javnega razpisa, plin in emisijske kupone zagotovi na pregleden in tržni način.

K 27. členu (socialni dialog)

ESSO je po ZSDH-1 sestavljen iz članov, ki jih imenujejo sindikalne zveze oziroma konfederacije, reprezentativne na ravni države, ki so člani Ekonomsko-socialnega sveta. ESSO je posvetovalno telo uprave SDH, ki je namenjeno svetovanju s strani ključnih deležnikov v sistemu upravljanja, ne posega pa v pristojnosti skupščine, nadzornega sveta in uprave SDH. ESSO torej nima in ne sme imeti vodstvenih ali upravljavskih pristojnosti. Daje mnenja, predloge in priporočila upravi SDH, ki jih je dolžna obravnavati in se do njih opredeliti. Naloge, pristojnosti in način delovanja ESSO so natančneje opredeljene v statutu SDH. S tem zakonom se za čas njegove veljavnosti med člane ESSO dodaja predstavnik SDE, ki pa lahko deluje v okviru ESSO ter daje mnenja in pobude upravi SDH samo s področja ekonomsko socialnih zadev, ki se nanašajo na TEŠ.

K 28. členu (prvi načrt obratovanja)

Člen predvideva, da izvajalec gospodarske javne službe prvi načrt obratovanja pripravi v roku enega meseca od uveljavitve zakona, kar je smiselno in nujno, da se čim prej doseže transparentnost, stabilnost in predvidljivost obratovanja proizvodnih virov izvajalca gospodarske javne službe.

K 29. členu (določitev izhodiščnega letnega nadomestila v prvem letu izvajanja gospodarske javne službe)

Člen določa časovne vidike določitve izhodiščne višine letnega nadomestila za prvo letno izvajanja gospodarske javne službe, ker bo v tem letu določitev časovno odstopala od siceršnjih pravil, kot jih določa zakon.

K 30. členu (podporna služba)

Družba TEŠ, ki se ji s tem zakonom nalaga obveznost izvajanja gospodarske javne službe proizvodnje in dobave toplote, je trenutno funkcionalno in organizacijsko tesno povezana z družbo HSE, ki je tudi njen edini družbenik. TEŠ se tako pri svojem delovanju v določeni meri opira na storitve podpornih služb, organiziranih v okviru HSE. Ker je s tem zakonom predviden prenos poslovnega deleža v TEŠ iz HSE na Republiko Slovenijo, se družbi TEŠ naloži vzpostavitev lastne podporne službe (bodisi interne bodisi preko zunanjih izvajalcev), za kar je potreben določen čas, določen je rok 12 mesecev. Da bi zagotovili nemoteno izvajanje gospodarske javne službe od 1. 1. 2025 dalje, člen določa tudi, da v prehodnem obdobju te storitve za TEŠ proti tržnemu plačilu izvaja HSE. Plačilo HSE-ju za izvajanje teh storitev v prehodnem obdobju ne sme presegati povprečnega letnega plačila za iste storitve, upoštevajoč leta 2022, 2023 in 2024.

K 31. členu (začasen režim dostopa do trgov)

Družba TEŠ, ki se ji s tem zakonom nalaga obveznost odprodaje električne energije, je trenutno funkcionalno in organizacijsko tesno povezana z družbo HSE, ki je tudi njen edini družbenik. TEŠ se tako pri svojem delovanju v določeni meri opira na storitve HSE, tudi glede tržne infrastrukture, povezane z izvajanjem načina prodaje električne energije, nakupa plina in emisijskih kuponov na relevantnih trgih. Ker je s tem zakonom predviden prenos poslovnega deleža v TEŠ iz HSE na Republiko Slovenijo, se družbi TEŠ naloži vzpostavitev lastne infrastrukture (bodisi interne bodisi preko zunanjih izvajalcev), za kar je potreben določen čas, kar se pripozna z rokom šestih mesecev.

K 32. členu (uskladitev pogodbe o dobavi toplote distributerju toplote)

Zaradi sprememb v načinu določitve cene toplote v razmerju med TEŠ in KPV, člen družbi TEŠ in KPV nalaga sklenitev nove ali prilagoditev obstoječe pogodbe, ki temelji na razveljavljeni metodologiji.

K 33. členu (prenos lastništva in upravljanja)

S tem členom je urejen neodplačen prenos poslovnih deležev v družbah TEŠ in PV na Republiko Slovenijo. Predvideno je, da bo TEŠ v bodoče deloval izključno z namenom zagotavljanja toplote za oskrbo odjemalcev v Šaleški dolini do zagotovitve ustreznih alternativnih virov in ne bo več opravljal dejavnosti proizvodnje elektrike kot svoje primarne dejavnosti, Premogovnik Velenje pa s premogom oskrbuje izključno TEŠ, zato vključenost navedenih družb v HSE z vidika dejavnosti holdinga ni več smotrna.

V skladu s prvim odstavkom se poslovna deleža v navedenih družbah z dosedanjega imetnika, družbe HSE, z dnem 31. 12. 2024 po samem zakonu neodplačno preneseta na Republiko Slovenijo. Ob upoštevanju, da elektrarna na premog (bloka 6 in 5), ki jo upravlja TEŠ, ni več rentabilna (tudi če bi lahko na trgih električne in toplotne energije zaračunavala, kolikor želi, ne bi ustvarjala zadostnega denarnega toka, ki bi omogočal njeno tekoče delovanje. Ker se v bližnji prihodnosti pričakujejo visoke cene emisijskih kuponov, ni realnih možnosti, da bi se ekonomika premogovne elektrarne spremenila in postala ponovno rentabilna), prav tako pa tudi plinske turbine trenutno niso rentabilne, niti TEŠ niti PV, ki je z njim ekonomsko neločljivo povezan, ne bi imela nobene ekonomske vrednosti, če država TEŠ-u ne bi naložila storitev splošnega gospodarskega pomena oziroma gospodarske javne službe, ki zagotavlja toploto. Vrednost, ki jo teoretično lahko imata TEŠ in PV tako izhaja iz pripravljenosti države, da družbi TEŠ izplača nadomestilo za izvrševanje gospodarske javne službe, ki bi presegalo stroške izvajanja gospodarske javne službe oziroma nadomestilo v višini, ki omogoča tudi dobičke. Glede na to, da predmetni zakon zasleduje plačilo nadomestila zgolj v obsegu, ki je nujno potreben za pokrivanje stroškov, ki jih ne pokrijejo drugi viri, in ne omogoča ustvarjanja dobičkov, je tako vrednost TEŠ in PV v

bistvu enaka nič. Neodplačnost tako odraža tudi interes države po plačevanju minimalnega potrebnega nadomestila za zagotavljanje storitev gospodarske javne službe proizvodnje toplote na območju Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj, ki bi v najmanjši možni meri obremenile javna sredstva. Obenem je država tudi garant po kreditu EIB danemu TEŠ.

Družba TEŠ je največji proizvajalec električne energije v državi, in sicer v trenutku prenosa naložbe s HSE na RS proizvede okoli 1/3 vse električne energije. V skladu s predlogom zakona je predvideno postopno zmanjševanje proizvodnje električne energije v TEŠ. Glede na obseg proizvodnje v trenutku prenosa naložbe na RS se v izogib dvomu v zakonu izrecno določa, da prenos naložbe in upravljanja ne predstavlja koncentracije.

Praksa AVK v zvezi s transakcijami, ki jih izvaja RS oziroma SDH je neenotna glede tega, kaj predstavlja ekonomsko celoto v povezavi z vprašanjem, ali SDH izvaja kontrolo nad družbami, kjer upravlja večinski delež. Od presoje tega vprašanja je odvisno, ali AVK transakcijo obravnava zgolj kot notranje prestrukturiranje (v tem primeru bi se predpostavljalo, da SDH kontrolo nad TEŠ že sedaj izvaja) ali za koncentracijo (v tem primeru bi se predpostavljalo, da SDH trenutno nima kontrole nad TEŠ in torej s HSE in TEŠ ne tvori ekonomske celote). Na presojo lahko vplivajo različni faktorji, zato je ravnanje AVK nepredvidljivo. V izogib tveganju predlagamo, da se doda zgornjo določbo.

K 34. členu (začetek in prenehanje veljavnosti)

Člen določa vacatio legis v skladu z določbo 154. člena Ustave Republike Slovenije, ki določa, da predpis začne veljati petnajsti dan po objavi, če v njem ni drugače določeno. Zaradi nujnosti ukrepov po tem zakonu, zakon stopi v veljavo naslednji dan po objavi.

IV. BESEDILO ČLENOV ZAKONOV, OD KATERIH SE ODSTOPA

1. Zakon o oskrbi s toploto iz distribucijskih sistemov (Uradni list RS, št. 44/22):

19. člen

(regulacija in metodologija za oblikovanje cene toplote)

(1) Cena toplote za daljinsko ogrevanje iz distribucijskih sistemov, kjer distributerji izvajajo gospodarsko javno službo dejavnost distribucije toplote, mora biti regulirana v skladu s tem poglavjem za sisteme, na katere je priključenih več kot 500 gospodinjskih odjemalcev, in za regulirane proizvajalce toplote, ki dobavljajo v take sisteme. Za sisteme, na katere je priključenih manj kot 500 gospodinjskih odjemalcev, regulacija cene toplote v skladu s tem členom ni obvezna.

(2) Cena toplote ni regulirana za končne odjemalce v primeru distribucije pare in daljinskega hlajenja, ampak se določa prosto s pogodbo med odjemalcem in distributerjem.

(3) Regulacija cene toplote iz prvega odstavka tega člena se izvaja na podlagi metodologije za oblikovanje cene toplote za daljinsko ogrevanje (v nadaljnjem besedilu: metodologija), ki jo s splošnim aktom predpiše agencija.

(4) Z metodologijo se določi način oblikovanja izhodiščne cene kot najvišje povprečne cene, na podlagi katere distributer in regulirani proizvajalec toplote v skladu z merili in mehanizmom iz metodologije oblikujeta cene toplote za daljinsko ogrevanje.

(5) Z metodologijo se določijo:

- vrste in merila za določitev upravičenih stroškov;
- elementi izhodiščne cene, ki vključujejo fiksni in variabilni del;
- način oblikovanja izhodiščne cene in razlogi za njeno spremembo;
- merila oziroma mehanizem za prilagajanje posameznih elementov izhodiščne cene spremembam upravičenih stroškov;
- vrste podatkov, oblika in način posredovanja podatkov, potrebnih za določitev upravičenih stroškov in izhodiščne cene.

(6) Metodologija mora biti oblikovana tako, da spodbuja energetske in stroškovno učinkovito izvajanje distribucije in proizvodnje toplote, uravnoteženo spodbuja investicije distributerja oziroma proizvajalca toplote in koristi odjemalcev ter preprečuje nihanja in omogoča stabilnost prodajnih cen toplote.

20. člen

(oblikovanje izhodiščne cene toplote)

(1) Izhodiščna cena toplote se določi na podlagi upravičenih stroškov in je sestavljena iz fiksne in variabilne dela.

(2) Oblikovanje izhodiščne cene mora upoštevati in podpirati izvajanje ciljev in nalog, določenih v zakonih, ki urejajo učinkovito rabo energije in spodbujanje obnovljivih virov energije.

21. člen

(upravičeni stroški)

(1) Upravičeni stroški so stroški, ki jih agencija določi in prizna v skladu z metodologijo iz 19. člena tega zakona in vsebujejo stroške energentov, energije, stroške delovanja in vzdrževanja, amortizacijo in druge upravičene stroške, ki so nujno potrebni za izvajanje dejavnosti.

(2) Kadar distributer oziroma regulirani proizvajalec toplote poleg dejavnosti distribucije oziroma proizvodnje toplote opravlja tudi druge dejavnosti, mora tem dejavnostim pripisati sorazmerni del skupnih stroškov.

(3) Pri ugotavljanju upravičenih stroškov za najem distribucijskega sistema, vira ali njegovega dela od lastnika lahko agencija v postopku odločanja o soglasju k izhodiščni ceni izvede analizo upravičenih stroškov tudi za najemodajalca distribucijskega sistema, pri čemer mora najemodajalec zagotoviti, da so agenciji na razpolago vsi potrebni podatki najemodajalca. V tem primeru agencija upošteva višino najemnine na podlagi gibanja primerljivih cen v preteklih letih.

22. člen

(postopek za pridobitev soglasja agencije k izhodiščni ceni)

(1) Distributer toplote oziroma regulirani proizvajalec toplote mora pred začetkom opravljanja dejavnosti distribucije toplote pri agenciji vložiti zahtevo za izdajo soglasja k izhodiščni ceni in obrazložitev predloga. Prav tako mora pridobiti soglasje agencije tudi za vsako spremembo izhodiščne cene, opredeljene v metodologiji iz 19. člena tega zakona.

(2) Distributer toplote pošlje kopijo zahteve občini, na območju katere opravlja dejavnost distribucije toplote. Občina lahko agenciji v 15 dneh od prejema kopije zahteve sporoči mnenje o zahtevi.

(3) Distributer toplote in regulirani proizvajalec toplote morata na zahtevo agencije sporočiti vse podatke, ki jih agencija zahteva za odločanje o zahtevi.

(4) Pri spremembi metodologije, ki vpliva na izhodiščne cene, h katerim je agencija dala soglasje iz prvega odstavka tega člena, mora distributer toplote oziroma regulirani proizvajalec toplote vložiti zahtevo za novo soglasje k izhodiščni ceni toplote.

23. člen

(tarifne postavke za toploto)

(1) Distributer toplote določi objektivne, pregledne in nediskriminatorne tarifne postavke za toploto za posamezne odjemalce v skladu z izhodiščno ceno, določeno na podlagi metodologije iz 19. člena tega zakona, in tarifnim sistemom.

(2) Distributer toplote lahko k tarifnim postavkam iz prejšnjega odstavka obračuna dodatek k tarifni postavki.

(3) Dodatki k tarifni postavki so lahko pozitivni ali negativni in določeni za daljše ali krajše obdobje. Dodatki so lahko različnih izvorov in so lahko spodbuda za učinkovitejšo rabo ali distribucijo energije.

(4) Distributer mora v objavi tarifnih postavk in na računu odjemalcu jasno prikazati tarifno postavko za toploto in obračunane dodatke.

(5) Distributer pred vključitvijo pozitivnih dodatkov, ki jih dodaja k tarifni postavki in imajo za posledico višjo ceno, pridobi soglasje občine.

(6) Tarifni sistem, tarifne postavke in dodatki morajo spodbujati odjemalce, da bodo s količino odjema in njegovim prilagajanjem ali na drug način prispevali k učinkoviti rabi energije in učinkovitejšemu delovanju distribucijskega sistema.

(7) Pred začetkom zaračunavanja tarifnih postavk in dodatkov k tarifnim postavkam mora distributer toplote tarifne postavke in dodatke k tarifnim postavkam javno objaviti vsaj na svoji spletni strani in spletni strani občine ter vsaj tri dni pred objavo pisno obvestiti agencijo.

24. člen

(ločene računovodske evidence)

(1) Distributerji, ki izvajajo gospodarsko javno službo z regulirano ceno toplote, in regulirani proizvajalci, ki poleg dejavnosti distribucije toplote oziroma proizvodnje toplote opravljajo tudi druge dejavnosti, morajo skladno z računovodskimi standardi voditi ločene računovodske evidence in v pojasnilih k računovodskim izkazom razkriti ločene računovodske izkaze za dejavnost distribucije toplote, proizvodnjo toplote in druge dejavnosti, kot bi se to od njih zahtevalo, če bi te dejavnosti opravljala ločena podjetja.

(2) Za ločene računovodske izkaze iz prejšnjega odstavka se štejeta bilanca stanja in izkaz poslovnega izida.

(3) Distributerji toplote, ki poleg dejavnosti distribucije toplote opravljajo tudi druge dejavnosti, morajo skladno z računovodskimi standardi v svojih notranjih aktih opredeliti sodila za razporejanje sredstev in obveznosti, stroškov in odhodkov ter prihodkov, ki jih upoštevajo pri vodenju računovodskih evidenc in pripravi ločenih računovodskih izkazov iz prejšnjega odstavka.

(4) Letni računovodski izkazi morajo v pojasnilih prikazati vse posle, opravljene s povezanimi podjetji, katerih posamična vrednost presega 20.000 eurov.

(5) Distributerji toplote, ki izvajajo gospodarsko javno službo, morajo v pojasnilih k računovodskim izkazom skupaj z ločenimi računovodskimi izkazi za energetske dejavnosti, za katere se zahteva ločeno razkrivanje, v celoti razkriti tudi sodila iz tretjega odstavka tega člena. Ustreznost sodil in pravilnost njihove uporabe mora revizor letno revidirati ter o tem pripraviti posebno poročilo.

(6) Distributerji, na katere se nanaša zakon, ki ureja preglednost finančnih odnosov in ločeno evidentiranje dejavnosti, morajo voditi računovodske evidence in izkaze tudi po navedenem zakonu, če to ni v nasprotju s tem zakonom.

25. člen

(obračunavanje dobavljene energije)

(1) Dobavljeno toploto in plin iz distribucijskih sistemov plačujejo odjemalci na podlagi pogodbe o dobavi, ki jo sklenejo z distributerjem.

(2) Dobavljena toplota ali plin se obračunavajo najmanj enkrat letno na podlagi odčitka merilne naprave. Distributer zagotovi, da so računi in informacije na računu pravilne, razumljive, jasne, jedrnate in odjemalcu prijazne.

(3) Distributer omogoči odjemalcu plačevanje mesečnega zneska za dobavljeno toploto ali plin na podlagi dejanske porabe ali v obliki akontacije, če podatek o količini odjema v posameznem mesecu ni na voljo ali če se tako dogovori z distributerjem. Na zahtevo odjemalca mora distributer dati jasno in razumljivo pojasnilo o tem, kako je bil račun pripravljen. Če račun ne temelji na dejanski porabi, mora odgovor obsegati tudi pojasnilo o načinu končnega obračuna glede na dejansko porabo.

(4) Distributer mora pri obračunavanju dobavljene toplote ali plina odjemalcu na računu poleg cene in morebitnih dodatkov k ceni prikazati najmanj:

- način določitve obračunanih količin (odčitek odjemalca, odčitek distributerja, akontacija enakomerni obrok, akontacija predvidena poraba),

- količino obračunanih enot toplote ali plina v enotah, ki jih meri merilna naprava, in
- dobavljeno količino energije v kWh.

(5) Pri dobavi plinov distributer na računu prikaže tudi vrsto plina oziroma sestavo mešanice plinov in kurilno vrednost plina in ki je bila uporabljena za preračun obračunanih enot v kWh.

(6) Na zahtevo odjemalca mora distributer tudi med obračunskim obdobjem izdelati obračun za dobavljeno toploto ali plin. Distributer lahko za storitev dodatnega obračuna zaračuna stroške po ceniku, ki ne smejo presegati dejanskih stroškov distributerja.

S predmetnim predlaganim zakonom se v 8. členu spremeni način določanja oziroma reguliranja cene toplote med TEŠ in KPV, ker je zaradi sprememb in okoliščin, ki so razlog za sprejeme tega interventnega zakona, obstoječa metodologija nevzdržna tako za KPV kot tudi končne odjemalce.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM POSTOPKU

V skladu s 143. členom Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US, 111/21, 58/23 in 35/24) Vlada Republike Slovenije predlaga, da se predlog zakona obravnava po nujnem postopku, da bi se preprečile težko popravljive in nevzdržne posledice za prebivalstvo, javne ustanove in gospodarstvo Republike Slovenije. Šaleški dolini (Mestna občina Velenje in Občina Šoštanj) grozi prekinitve dobave toplote in industrijske pare zaradi finančno nevzdržnega položaja TEŠ-a, ki na tem območju edini razpolaga z zadostnimi proizvodnimi viri toplote za pokrivanje potreb regije. Prekinitve dobave toplote regiji ima izrazito negativne socialne in gospodarske posledice, ki se zaradi vpetosti regije v gospodarstvo Republike Slovenije izrazijo na državni ravni.

Gre za časovno omejen ukrep in z ukrepom ni mogoče odlagati, saj bi bila drugačna zakonodajna procedura prepočasna zaradi potrebe po zaščiti javnega interesa, kot je zagotavljanje osnovnih življenjskih potreb, kar je brez dvoma tudi oskrba s toploto. Menimo, da mora država zaščititi uporabnike oziroma odjemalce toplote, ki so bili odvisni od proizvodnje toplote v TEŠ. Nezagotavljanje oskrbe s toploto bi pomenilo kršitev pravic občanov do dostojnega življenja. Zaradi pomanjkanja ustrezne alternative bi lahko prišlo tudi do gospodarskih posledic za poslovne odjemalce, kar bi lahko negativno vplivalo na gospodarstvo v prizadeti regiji, saj bi lahko ogrožena podjetja prenehala z delovanjem, ogroženo pa bi bilo lahko tudi zagotavljanje vzgojno izobraževalnih, zdravstvenih in drugih socialnih storitev, kar bi lahko imelo posledice za ranljive skupine, kot so starejši, otroci in energetska revni. Od države se upravičeno pričakuje, da zagotovi in zaščiti osnovne življenjske pogoje, kot so zdravje, varnost in dostojno bivanje.

Zato je ključno, da se sprejmejo ukrepi, ki so potrebni za kontinuirano proizvodnjo toplote omenjenem območju.

Vlada Republike Slovenije na podlagi drugega odstavka 58. člena Poslovnika državnega zbora predlaga obravnavo predloga zakona na izredni seji Državnega zbora Republike Slovenije.